

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

8-basábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 327.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, augusztus 29.

Hadseregünk döntő ütközetben az oroszokkal

Balszárnyunk diadalmas előnyomulása.

Budapest: (Cenzurálva.) A világ eddig két legnagyobb csatáját most vivják: egyiket a német hadsereg négyszáz kilométeres fronton az Északi tengertől a dél-Vogezekig, a másikat a diadalmas osztrák-magyar csapatok szintén négyszáz kilométeres fronton a Visztula és Bug között. Az oroszok offenzíve léptek fel, de közép erők balszárnya Zolkiew és Ravaruska környékén visszavetette őket és nagy győzelmet aratott. Szélső balszárnyunk is támadásba ment át és győzelmesen nyomul előre. A csata napokig tart, míg a végső döntés bekövetkezik.

Mai számunk főbb közleményei:

Döntő ütközetben állnak seregeink szerda óta az oroszokkal.

Négyszáz kilométeres harc vonal Ravaruska és Zlacow közt.

Győzelmesen veri balszárnyunk az oroszokat.

Döntő ütközetben megverték a németek a franciákat.

Győzelmes előnyomulás Páris felé.

Az első aradi halott.

Aradiak harctéri levelei.

Ezredes és kadét.

Egy hónap a világtörténelemben.

Arad, augusztus 28.

Julius 28-án dőlt el a béke és háboru sorsa. Egy hónapja, hogy Szerbia orosz vezényszóra elutasította a demarsot, amelynek teljesítése elhárította volna a világháboru esőváját.

Egy hónap — és mennyi nagy, történelmi osemény kergette azóta egymást! Gyors egymásutánban következtek a hadüzenetek, amíg kifejlődött az európai mérkőzés két óriás harc vonala: az egyik oldalon a monarchia és Németország, a másikon Oroszország, Franciaország, Anglia, délen pedig Szerbia és Montenegró. A fölvonulást minden halogatás nélkül követte a harc, az irtóztató erővel megindult összecsapás.

Harminc nap alatt a mai hadviselés se döntheti el a háboru kimenetelét. És e harminc nap alatt is, amelynek egy részét diplomáciai jegyzékváltások, majd a mozgósítás követte le, a monarchia és Németország olyan hatalmas, bámulathajjító és fölénytszerző hadisikereket ért el, hogy teljes bizalommal, a győzelemnek minden reményével nézhet a háboru ezután következő része elé.

Minden képzeletet és várákozást fölülmuló az a gyorsaság és az a gígaszi erő, amelylyel Németország Belgiumot elsöpörte és Franciaország hadseregét ketté roppantotta. Lüttich, Namur elfoglalása, Brüsszel és Gent megszállása — az ellentállást és akadályokat nem ismerő német csapatok ragyogó haditettei voltak. A metzi diadal, a mühlhauseni csata, Nancy, Longvy, Mabenge megvétele: a fran-

cia hadtestek irtóztatos vereségét jelentették. Most már, a mint a kétségbe nem vonható jelek mutatják, meg nem állitható a két felől előnyomuló német seregek hódító útja. Az angol segítség, az afrikai csapatok behívása: mind nem tudja növelni az ellentállást. Ma már az egyik oldalon Épinal, a másikon St. Quentin a francia földön előnyomuló németek legújabb állomása. Közelednek Páris felé, a mely az egyre fokozódó rettegés és forrongás lázát éli át.

A monarchia seregei szintén nagy sikereket jegyeznek fel. Szerbia földjén megvetettük a lábunkat, katonáink Szabácsnál, Lesniczánál és Obrenovácánál keltek át; a nagy erővel és a polgári lakosság segítségével támadó szerb hadseregére kemény csapást mértünk, a Boszniába megkísérelt betörést visszavertük. Montenegró irányában bevonultunk a novibazári szandzsákba. Szerbiát ekként megtörve és földött helyekről szemmel tartva, a királygyilkosok teljes megfenyítését elhalasztottuk jobb időkre, hogy egész erőnkkel Oroszország ellen induljunk. Az oroszok elleni erősebb offenzíva körülbelül csak egy hét óta tart és máris komoly sikerekről adhatott számot. A novosziellicai győzelem után a kraszniki csata, a melyben katonáink több orosz hadtestet vertek meg, három ezer oroszot foglyul ejtettek és biztosították Orosz-Lengyelországban az előnyomulást: tanuságot tettek a monarchia seregének a németekével egyenrangú harcképességéről, kato-

náink vitézségéről és arról, hogy a hatalmas ellenséggel szemben a harcot kellően fölkészülve vettük föl.

Ennyi történt egy hónap, rövid néhány hét alatt. Ki tudná megmondani, hogy mi fog történni az előttünk álló hónap alatt? A hadiszerecsse, az első diadalog nem tehetnek bennünket elbizakodottá. Kétségtelen, hogy nehéz munka van még hátra Franciaországban és kemény küzdelem Oroszországgal, amelyet a monarchia seregein kívül Németország oldaltámadása is szorongat. De az eddigi tapasztalatok után, a csapatok eddigi magatartása, harc képességének eddigi fölismert jelei után a harc kimenetele alig lehet kétséges. Páris és Franciaország hangulata, menekülő hadseregének helyzete a veszét érző, és arra előkészülő ellenfél állapotára mutat. Oroszország Novoszielicánál és Kraszniknál első ízben érezte a monarchia kardesapásainak súlyát, pusztító hatását és már ebből is megítélhette, hogy mi vár rá a harc vonal teljes kifejlődésénél, az új, nagyobb erővel irányzott támadásoknál.

Delcasse, az új francia külügyminiszter már számít arra, hogy Európának új térképét kell megcsinálni. Ha a világtörténelem lavinája így halad, egy hónap múlva talán valóban itt lesz az új térképezés ideje. És eddigi sikereink után, hadseregünk és a német hadsereg fenomenális hadi értékét, rettenthetetlen bátorságát megismerve, hisszük, hogy Isten segítségével a győzelem minden vonalon a német és szövetségesünké lesz. És akkor Delcassé még fogja tudni, hogy csinálják Európának új, százévesre szóló térképét!

Az anyanyelv oktatása a népiskolában.
A közoktatásügyi miniszter rendelet kíséretében utasítást adott ki arra nézve, hogy a nem magyar ajkú iskolás gyermekeket miképen kezeljék anyanyelvükre vonatkozóan az iskolában. A kormány programja, amely a rendeletben végrehajtást nyert s amely voltaképpen akkor

lett ismeretessé, amikor Tisza István a románokkal tárgyal, tudvalevően az, hogy minden tanítónak kötelessége az első és második osztályokban, amennyiben bizonyos számú tanuló van, aki nem magyar anyanyelvű, ezeknek az anyanyelvét használni segítőeszközzül a magyar tanításban. Ellenben a felsőbb elemi osztályokban arról gondoskodik a rendelet és az utasítás, hogy bizonyos számon túl lévő nem magyar anyanyelvűek saját anyanyelvükön is megtanulhassanak írni és olvasni s nyelvük esetleg — szüleik és gyámjuk kérésére — külön órában, külön tantárgyként taníttassék. Ezeket a kérdéseket rendezti a rendelet és utasítás, amelytől a kormány a nemzetiségek nagy megnyugvását várja. Mi részünkről azt hisszük, hogy a háboru szerencsés eseményei járulnak leghatalmasabban a nemzetiségi kérdés békés és tisztességes megoldásához, mert máris látjuk, hogy azok a román izgatók, akik eddig magyargyűlöletet tanítottak, megtértek és röpiratokban arra oktatják a román népet, hogy nem a magyar az ellenségük, hanem az orosz.

Modern várostrom.

— Az óriási lövegek. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 28.

Szinte titokzatos az a gyorsaság, amellyel a németek Lüttichet és Namurt bevették és aki nem kísérte kellő figyelemmel a modern fegyverek fejlődését, szinte álmélkodva áll meg. Ha Lüttich villámgyors bevételét azzal magyarázhatták is meg, hogy az meglepetésszerűen történt, szóval, hogy a mozgósítás és a vár védelmi állapotba helyezése még nem történhetett meg, Namur megvételénél ez a magyarázat nem áll helyt s így az évszázadokon keresztül érvényes hipotézisek egyszerre megdőlték. Várak! Lehet, hogy az utóbbi időkben stratégiai értékükre nézve nem volt egyforma a vélemény, de nem volt kétely képességeik iránt, hogy bátor órással aránylag hosszú ideig tarthatják magukat. Ki nem gondol arra a hosszú ellentállásra, amelyet Sebastopol kifejtett, vagy Port Arthurra, amelynek keleti frontja az orosz-japán háboru kitörésekor még nem is volt kiépítve s amelyet hónapokig még is hasztalanul ostromoltak a japánok, vagy csak arra, amire a harcserű elszáncolások, például Plevna képesek voltak? És

most a németek modern erődítményeket épen annyi nap alatt foglalnak el, amennyi hónap régebben nem volt elég sokkal gyengébb fortifikációk bevételére.

A régebbi körülzáró támadás hosszadalmas volt. A fegyverek a nagyobb távolságról gyengébb erővel működtek, több tüzérségi állásra volt szükség s a szukcessziv előrohaldás, a gyalogosok előnyomulása futóárkok segítségével sok munkát és időt igényelt. S sokszor a tüzérség munkája nem is volt elég az ellentállás megtörésére, szappórtámadásokat kellett intézni s azután aknákkal elhárítani az akadályokat. Ezért a hosszadalmas és fárasztó ostromlást sokszor el is kerülték, s ha nem sikerült a várat merész támadással elfoglalni, akkor körülzárták, hogy kiéhezessék.

A Lüttich és Namur elleni támadás más képet mutat. Itt pusztán a védművek szisztematikus tüzelése még nagyobb távolságról is azok elpusztítását eredményezte, illetve feladását kényszerítette ki.

A tüzérségi lövegek hatása ép az utóbbi tíz évben erősen nőtt és ép Németország volt az, amely e téren óriási eredményeket ért el. A német hadsereg nem késlekedett a német technikusok találmányait kihasználni s így a német hadtestek zászlóaljai közt vannak tőbri haubitzütgek 15 centiméteres haubitzokkal, nehéz ütegek s mozsárütegek, amelyek 21 centiméteres mozsarakkal vannak felszerelve. De még nehezebb és még hatásosabb kaliberű fegyverekkel van felszerelve a német ostromtüzérség, szállítható 28 és 30 centiméteres mozsarakkal, sőt Lüttichnél, mint most hivatalosan is jelentik — még 42 centiméteres mozsarakat is használtak.

Még a nehéz, 15 centiméteres Haubitzgránátok hatása is igen nagy, de a 21 és 22 centiméteres gránátok még a legnehezebb páncélop is keresztül törnek s ha sikerül őket pontosan belőni, akkor a jüz alá vett erősség rövid idő alatt elpusztul. Hogy azonban be lehet őket löni, afelett nincs kétség, hisz a különálló erődök, mint amilyenek a franciák és belgák, a maszkirozás dacára is tiszta és biztos célt nyújtanak.

Ha az előbb elmondottak állnak a 21, 28 és 30 centiméteres mozsarakról — amelyeknél a német mérnökök találékonyasága lehetővé tette,

Megtérnek

a monarchia ellenségei.

(Egy román tanár érdekes könyvei.)

Az a rövid lélegzetű fellángolás, amelyet az orosz rubel és az orosz diplomácia egy darabig éleiben tudott tartani, ma már Romániában egészen kialudt. Saját érdekeik józan felismerése és a monarchia becsületes harca, egy táborba hozta a románságot, még azokat is, a kik a ruszofil politika első exponensei voltak.

A román közhangulat változását jelentette már az a fontos esemény is, hogy a közönség kívánságának megnyilvánulására olyan lapokat kell alapítani, melyek tárgyilagosan tudósítanak a harctereken lefolyó világeseményekről. Ez már a Stere Constantin jassyi egyetemi tanár pártjának erősödését jelenti. Stere és Corp a legerősebb hívei Romániában a monarchia melletti politikának.

Különösen figyelemreméltó egy kiválóbb ruszofil publicista megtérése, akinek most megjelent röpirata általános feltűnést keltett a Balkánon.

Boilla Gergely adta ki e pár nap alatt hí-

hetetlen népszerűséget szerzett könyvet, amelynek címe: *Románia és Oroszország*. Azzal kezdi a szerző, hogy egész életét annak szentelte, hogy gyűlöletet keltsen az osztrák-magyar monarchia és főként a magyarok ellen. Részt vett minden olyan akcióban, amely arra irányult, hogy fellátsza Erdély románjait a magyarok ellen. Amikor azonban Tisza István gróf paktum-akcióját kezdte, egy kissé megtántorodott. Ha a magyarok, mint Tisza István nyíltan akarja, komolyan megadják a románoknak faji, nyelvi és kulturális jogait, ha nem akarják őket fajuktól elszakítani, nincs ok a magyargyűlölet szítására.

Annál kevésbé, mert ha a monarchia respektálja a románok faji jogait és Tisza fellépése garancia is erre, akkor nyilvánvaló, hogy nekük a szláv tengerben csak egy ellenségük van: a szláv és csak egy barátjuk lehet a germán és a magyar. Ezek nem akarják őket elnyomni, de a szláv igen.

Nyilvánvaló, hogy Oroszország nem engedni őket megerősödni, gyöngének akarja látni a románokat, hogy mint protektora, ha alkotmányos függetlenségét meg is tartja, de tényleg orosz fenhatóság alá hajtja őket. Hogy mennyire lehet bizni az oroszban, arra nézve elmondja a

hetvenhatodik török orosz háboru tanulságait. Akkor is felhasználták az oroszok a román hadsereget, de önállóan működni nem engedték. Csak július 19 én, amikor kikaptak az oroszok Plevnánál, sürgönyözött Károly királynak a cár, hogy „Jöjjen segítségünkre, olyan feltételek mellett, amit akar. Lépje át a Dunát, minden kérését teljesítem. A kereszténység ügye veszedelemben.” És a derek románok állpték a Dunát, győzelmet arattak győzelem után, ők foglalták el a Gróvica redutot, amikor az oroszok már megverték. Plevnánál, Smaradnál és Videlinnél hullott a román vér és a cár halálából — elvette Romániától Besszarábiát, amit a párisi béke nekik adott. És hiába hivatkoztak e vérrre, a sürgönyre Bratianu és Cogalviceanu nem kapták ezt vissza.

— *Megint sürgönyöz hozzátok a hazug cár, megint mindent ígér álnok ajka, de ne higgyetek neki, mert becsap, meglop, mint 1876 ban.* Bizzatok azokban, akiknek szentség a kimondott szó és akik nem kívánják ingyen a román vért. Nézzetek Besszarábia felé, jusson eszetekbe a hazug sürgöny, Plevna, Rakova, Smaradn és Videlin. És ti többi balkáni államok, Bulgária, Görögország, is gondoljatok erre.

hogy hatékonyságukat úgy köthették össze mozgékonyasággal, hogy a sereget mindenható követhetik — akkor a 42 centiméteres mozsarak hatása, amelyeket meglepetésszerűen használtak először Lüttich ostrománál, egyenesen óriási lehetett.

Amint a jelentések és fényképek bizonyítják, egy-két találás elég volt ahhoz, hogy az egész erődöt feldulják. Így a várostrom ma döntő változást szenvedett.

Hötendorfi Conrad aggódó édesanyja.

(A vezérkari főnök — a legjobb fiu.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 28.

A Neues Wiener Tagblatt munkatársa felkereste báró hötzendorfi Conrad Ferenc vezérkari főnök édesanyját, aki szeptember elsején ünnepli 89. születésnapját. A csendes Reiner-straszán, fia közvetlen közelében van az ősz matrónának lakása s a vezérkar főnöke, aki nagy szeretettel csügg édesanyján, még a legutóbbi nehéz időben is kétszer naponta meglátogatta nála reggelizett és ebédelte. Egyszerűség és közvetlenség, ezek a jellemző vonásai az idős uriaszonnának, amelyeket fia is örökölt. Ezek a tulajdonságok rányomják bélyegüket lakására is, amelyen azonban egyszerűsége mellett is meglátszik tulajdonosnőjének büszkesége fiára. Mindjárt belépésnél szembetűnik a vezérkari főnök életnagyságu arcképe, amely után még Conrad számtalan különböző uniformisban levett fényképe következik a katonai ranglétra különböző fokán.

A vezérkari főnök anyja maga a megtestesült jószág és kedvesség. A kor meghajlította, de szellemi frissességét csodálatra méltóan megőrizte.

— Szeptember elsején — mondta az ősz uriaszony — nyolcvankilenc éves leszek, de semmiféle ünnepséget nem tartok. Nem vagyok büszke koromra, mert öregedni, az nem érdem, csak a természetnek adománya. Vannak rossz emberek is, akik megöregednek. Azt hiszem, az a kérdés, hogy öregszik meg az ember. Ennél hál istennek, becsületben öszültem meg. Egyetlen legnagyobb öröömöm, szerencsém a fiam. Tiszta szívemből kívánom a németeknek és nekünk a győzelmet, senki sem kívánhatja forróbban, mint én.

— A legnagyobb öröömöm, az én Ferencem, mindenem volt gyermekkorom óta és most is az. Az isten áldja meg és adjon neki szerencsét, mint minden jó embernek. Vigasztalnak, hogy minden jól fog menni, de én még is aggódom. Tudom, hogy Ferenc mit ér, de olyan sok az ellenség...

Ezután unokáiról beszélt, akik a harctéren vannak.

— Azt sem tudom, hogy ők és a fiam hol vannak. Csak a tábori posta számát ismerem, mind a három gyerek és a fiam hollétéről csak a tábori posta számát! És a születésnapomon is egyedül fogok lenni! A legidősebb unokám sajnos szanatoriumban fekszik a boldogtalan, hogy még nem mehet a háboruba. Így olyan egyedül vagyok! Van ugyan sok kedves barátom, de a fiam és az unokáim mégis hiányoznak! Isten adjon nekik áldást és szerencsét!

Végül saját életéről beszélt a vezérkari főnök anyja.

— Bécsi családból származom s Bécsben töltöttem fiatalságomat is. Férjemmel hosszú ideig morva garnizonokban éltünk, azután fiam

mal majdnem minden garnizonban voltam. Egyetlen leányom halála után jelentette ki hogy hozzá kell költözöm. Az én Ferencem olyan jó fiu s azért hiányzik nekem olyan nagyon. Már egész fiatal korában fényes jövőt jósoltak neki s a jóslás hála istennek be is vált, hiszen szolgált a császári és a hazát. 1878-ban részt vett a boszniai hadjáratban s mint vezérkari kapitány tért vissza. Akkor huszonhat éves volt. Boldogok voltunk, hogy 15 hónapi távollét után visszatért közénk, de csakhamar megint távoznia kellett s kilenc hónapot töltött a lázadás ideje alatt Dalmáciában. Elég aggódtam már érte. A leányom halála után hosszú utaztam Lembergbe s azóta együtt is vagyok vele. Istenben bízom s kérem, hogy Németországnak és nekünk adja a győzelmet.

Hadseregünk oroszlói diadalai.

(Az elfoglalt városok — Győzelmek a Visztula mentén. — A varsói erősségek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 29.

Mialatt majdnem az összes hadsereg, amelyek felett Németország rendelkezik, óriási ütközetekben megnyitják az utat Franciaország felé s most már a defenzívára szorított francia hadsereget a háború sorsát elintéző döntő ütközetre kényszerítik, az alatt a monarchia északi határán összehajtott osztrák-magyar sereg erőteljes offenzívával kezdte meg a háborút Oroszország ellen, amely már is igen fontos, az eljövő eseményeket a legmerészebben előkészítő eredményeket hozott.

Az osztrák-magyar hadak oroszországi offenzívájának valódi jelentőségét annak a ténynek leszögezésével világítják meg igazán, hogy hadseregünkre itt egyedül hárul a feladat, hogy Oroszországgal a küzdelmet a végső döntésig felvegye.

Ausztria-Magyarország és Németország a világháborúban rájuk váró szerepet s ezért tarták fel, hogy Németország egész arénáján Franciaország, a monarchia pedig egész erőjével Oroszország ellen fordul. Németország számát pedig Oroszország és Szerbia elleni háború terhét nekünk kell viselni. Szerbia ellen ép úgy, mint Keletporoszországban csak a stratégiai defenzíva jogos, de hogy ez a defenzíva is védelmi jellegű, hanem offenzív szellemű folyik, az a hadviselés alaptételeiből is követhető.

Már firtultak Oroszországnak azon törekvései, hogy lovascsapatok betörésével az osztrák hadsereg mozgósítását és galiciai felvonulását zavarja és kéleltesse, hogy ez uton a döntést litolja s időt és mozgási szabadságot nyerjen offenzív előtörésre. Hadseregünk mozgósítása és felvonulása zavar nélkül folyt le s hamarabb ért véget, mint azt békében terveztek. Az orosz hadvezetőséget kellemtlenül lepte meg offenzívánk gyors megkezdése. Oroszország ma sem fejezte be teljesen mozgósítását s az ország belsejében mozgósított hadsereg a nyugati határra való felvonulása még időt vesz igénybe. Ugylátszik, erős késések történtek s ehhez hozzájárult az ország belsejében mélyen előrehatolt lovasságunk. Míg tehát az orosz hadvezetőség a rendelkezésére álló ideig morva garnizonokban éltünk, azután fiam számtalan lovasággal bénító befolyást akart

gyakorolni offenzív előkészületeinkre, addig a tervnek ép ellenkezője következett be.

Csapatunk a Visztulától nyugatra eső részen már olyan mélyen előhaladtak, hogy az első fontos operációs cél elérése már bizonyos, előnyomulásunk gyorsasága megakadályozta, hogy az oroszok erősebb ellentállást fejthessenek ki. Orosz-Lengyelországnak majdnem egész déli felét, a Visztulától balra okkupálták s olyan állást foglaltak el, amelyből a legszerencsésebb feltételek mellett kezdenek jelentős operációkat.

Csapatunk Oroszországban mint ismeretes, a Kielce és Radom közti sík területre érkeztek. Kielce egy kormányzóságnak fővárosa, 81.000 lakossal, tehát körülbelül olyan nagy, mint Eperjes. Püspöki székhely s a kormányzósági palota értékes képtárában 1292 óta valamennyi püspök arcképe megvan. Radom szintén fontosabb hely, kormányzósági székhely, 59.000 lakossal. Bőripara tekintélyes. Innen már szinte szabad az út Lublin felé.

Lublin a lengyel szabadságmozgalom egyik székhelye s ezért különösen jelentős, hogy ezt a várost osztrák-magyar csapatok foglalják el. Lakóinak száma 63.000. Vas obeliszk örökíti meg a lengyelek és litvánok egyesülésének emlékét s egy templom a XV. századi Tamenbergi győzelmet. Lublin volt a lengyel kontribunál székhelye s falai közt több lengyel országgyűlést tartottak. Most a kormányzóság fővárosa s egyik orosz hadseregtáncsánokszék helye.

Lublintól tovább visz az út — amelyet biztonnyal diadallal járnak be ezután csapatunk — Varsó felé.

A kraszniki diadal után csapatunk felvonulásának nyilvánvaló célja Varsó bevételé. A feladat nem könnyű, mert a terep természeti fekvésénél fogva rendkívül nehéz és Varsót körül nagyszerű védművek őrzik. Mielőtt Varsót ostromolnánk, három hatalmas erősséget kell bevenni. Varsót egyik oldalról Novogeorgjevka erődei védelmezik, amely légvonalban egykor négy kilométer távolságra van a fővárostól, lengyel királyság fővárosától. A főváros modern erősség, amelyben a fővárosi erődrendszer szokott tartózkodni. A Bug és a Weichsel összefolyásánál fekszik. A főerősség a citadella, amely a Bug partján van és páncélos falakkal, a Weichsel árokra is be van rendezve. A fővárosi erődrendszer kívül több kisebb erőd van. Bug partján a védők királya, ismerte fel előzőleg a rendkívüli stratégiai jelentőségét. A városban a szerepeket játszott a múlt század történelemében, I. Napoleon kezdte építtetni. 1830-krat és miután az oroszok elfoglalták, I. Miklós cár föliamerve a hely jelentőségét, I. Napóleon megerősítette.

Ivángorod, a négyzög másik sarka, Lublin kormányzóságban fekszik, jelentékeny vasúti csomópont, amelyet erősségein kívül szintén természeti határok védelmeznek. Ivángorod város áll egy főerősségből és több apró erősségből a Weichsel jobb- és balpartján.

A harmadik erősség, Brest-Litovsk, szintén igen megerősített hely, dupla erősséggel. A vár a Bug mellett fekszik és rajta mennek keresztül az utak Kiev és Moszkva felé. A három erősség közepén áll maga Varsó, amelynek hatalmas erősségei vannak. 1832—35. között építették a Sándor-citadellát, amelyet összesen tizenegy erőd védelmez. Offenzívában levő hadseregünknek legközelebbi, nyilvánvaló diadalmas szereplése, a várak előtt fog lefolyni.

Aradiak levelei a harcterületről.

— Hőstettek a Drina mentén. — Üdvözetek az aradiaknak. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Jönnek haza a levelek Aradra. Messze délről és a messze hideg éjszakáról, ahol magyar fiúk nevetve szaladnak a hideg halál elé és vitézül kiütik a kaszát a kezéből. A csont-ember szemüregéből tüzes villámokat szór a vakmerő, nagyszerű magyar harcosok felé, de azok meg sem reménykednek az öreg halál eme rettenetes pózjára. Mit nekünk Hekuba! Anynyira hozzászoktak a zörgő csontu ember látásához, hogy meg se döbbenik őket a találkozás. Vidám énekszóval mennek el mellette, ott hagyják az utszólon, magára, egyedül.

— Na ilyen fránya kölkei, morfondíroz az aggastyán, ezek ugy látszik nem akarnak nekem behódolni, nekem, aki most a legnagyobb ur vagyok az egész világon. Sebaj! Hadd éljenek! Imponál a bátorságuk! Menjünk a kozákokhoz, menjünk a szerbekhez.

És zörgő lépteivel siet a halál. Felveszi a magyar bakák és huszárok kiütötte kaszáját a földről. Megforgatja a feje felett, tetszik neki ez a gesztus, elfanulta a magyar huszártól, aki a kardját úgy forgatja, hogy ahová lecsap vele, ott kétfelé hull a kozák fej és a szerb koponya. Megy, megy, elkerüli a mi véreinket, akikről rémület helyett kacagást, hódolat helyett mély-séges megvetést kapott.

Ilyenformán kell lenniük a dolgoknak ott lent és fent a csataterületeken. Ezt olvassuk ki szivrepesztve az aradiak hazaköltött leveleiből, tábori levelező lapjaiból. Itt fekszik előttünk Bauer Ödönnek, Bauer Károly kereskedelmi tanácsos mérnök fiának levelező lapokra írt érdekes feljegyzései, amelyek ott a legádázabb harc tűzében, a halál közvetlen jelenlétében íródtak. Megkapóbb és meghatóbb olvasmányt képzelni sem lehet.

Három fia és a veje vonult hadba az öregnek. Valamennyi tiszt rangban van. Egyikük az északi harctéren van, ez ideig még nem látta életjelt magáról, a másik Géza, jelenleg a harctéren. A veje kereskedelmi minisztérium vezérőrnagyja, a harctéren. A veje osztagvezető, a harctéren. A veje tengerész tiszt. Ők a tábori levelezőlapjait, amelyek bevertek valahol és csak ma csomóban. Valóságos napló, amelyeket rövid mondatokban szinte drámai erővel írtak. Mi történt egy aradi fiúval oda a harctéren? — Alig tíz kilométernyire a harctéren — írja augusztus 8-án keltezett levelezőlapján nevének — sátraktól. Oh tábori Egészségesek vagyunk valamennyien. Gondolok posta még nem működik. Sokszor gondolok rád és azt remélem, hogy viszontlátlak. Milyen érdekes a katonaság. A puskák és az ágyúk hangja. A mi éjjeli zenénk. Még nem voltunk táborban.

13/VIII. — A mai napig még nem írhatunk. Ezt a levelezőlapot Szerbiában írom. Végzetlenül fáradt vagyok. Most indulok egy jelentéssel. Tíz emberem van. Századom két nap óta szüntelenül dolgozik. Hírszerző különmény vagyunk. Éjjel-nappal nyugtalanít az ellenség. A táborokat portyázzunk le és más csapatokat táboroztatunk. Hála isten egészségesek vagyunk. Küldd el nekem a sorokat Aradra drága jó anyámnak.

19/VIII. — Életjelt adhatok magamról. Sok, igen sok történik itt. A folytonos ágyúerdőt már megszoktuk. Májig még nem jött a posta hazulról. Ugy hallom, hogy ma kapjuk meg a postánkat. Egy vadonban élünk. Ide hirtelen hatol át.

22-VIII. — Egy hegyek közt, írom ezeket a sorokat. Batálnánál elértünk a Drinához. A dolgok középsőbe jutottunk. A századom előre küldött. Isten megvédi a visszatérőket. Feladatban, szegények a levelezőlap megszakításáról egy másikon írtunk. Rumjaninál jártunk és egy erős földszántót. Az egész a hegyekbe szorítottuk vissza. Ez volt ideig a legrémesebb napunk. Ezredünk rettenthetetlen erejével, borzító tűzértűzzel és golyózáporban vertük vissza a szerbeket. Nem hittem, hogy élve kerülök ki innen. Tudom, hogy imádkoztatok és remélem, hogy a jó Isten meghallgatott benneteket. Zsebre teszem ezt a levelező lapot, amíg el nem küldök drága jó anyámnak.

24-VIII. Megint bosnyák területen vagyok, ahol ezeket a sorokat írom. Én és az egészségesek vagyunk. Sajnos, nagyon sajnós, igen sokakat veszítettünk el barátaink közül. A szerencsém nem hagyott el. Sok véres küzdelem után ismét hazai földön vagyok.

Hozott azonban a posta más hangú irásokat is az Aradi Közlöny szerkesztőségének. Minthogy olyatok, amelyekből a mi közönségünknek is szól üdvözet és üzenet, közre adjuk azokat is.

Brázay Emil, volt újságíró társunk, aki most mint önkéntes szolgálja a hazát egyik gyalogezredben, így ír:

Kedves kollega urak! Atutaztunk Aradon, sajnálom, hogy Ödönkel nem találkoztunk! Az aradi hölgyek a legkedvesebbek voltak az egész utunkon! Reméljük a legszebb diadalokat: katonáink oly jókedvűek, mintha lakodalomba mennének. Az aradi hölgyeket nem fogjuk elfelejteni a virágaikat és egyéb emlékeiket, amiket a táborban magunkkal visszük a csatáinkról. Üdvözetet és köszönetet küldök az aradiaknak és összes ismerőseimnek.

Az itt következő üdvözet az aradiaknak a 108. sz. tábori postával:

Táborunkból szívesen küldünk üdvözetet az aradiaknak és a t. k. Szerbiai táborunknak. Tisztelettel: Kardos Ferenc sz. t. k. sz. Vogel Péter, Prófai Péter, Kasuba Béla, Fartner József óras, Himler Sándor, Medveczky Wittich Lajos, Gutu Mihály, Lupás Péter, Irsai József.

A Zrinyiről, a monarchia szabadságharcjáról már azt a hírt terjesztették el néhány nap előtt a párisi és londoni hazugságyarak, hogy ez a hajó elsüllyedt. A hajó szolgálja Veczerkovic György aradi századvezető tengerész is, aki most édesanyjának levelet írt a Zrinyi Feldpost-jának bályegzőjével és ezeket jelenti benne:

— Ugy látszik ellenségeink nem akarnak jönni. A francia és angol újság már azt írja, hogy a Zrinyi elsüllyedt, pedig ez sem igaz, majd inkább mi fogunk egy pár ellenséges hajót viz alá küldeni. Én hála istennek jól vagyok és ezt kívánom anyámnak. Csak nyugalom.

Hegedüs Ede alezredes állomásparancsnok ma este a következő táviratot kapta, amelynek közlésére az Aradi Közlöny szerkesztőségét kérte meg:

A 29. Laudon nevű gyalogezred 3. zászlóaljának tisztjei a szíves és felejtőlen fogadtatástól áthatva, kézesókot küldtek a pályaudvaron megjelent bájos és kedves aradi hölgyeknek.

Beismerik a franciák a vereségeket.

— Mi van a hivatalos kommuniké sorai között.)

Tábori tudósítás.

Bécs, augusztus 28.

Amikor a német nagy vezérkar Namur bevételeit jelentette, francia részről is kiadtak egy hivatalos kommuniké, amely az eddigi győzelmi hírekkel szemben beismeri a kudarcot, amelyet azonban mégis szépíteni igyekezik. A kommuniké — mint ismeretes — kijelenti, hogy habár sajnálatos, hogy az offenzíva terve nem érte el célját, de hozzáteszi, hogy a defenzív pozíció, amelyre a francia hadsereget szorították, tekintettel a már gyöngült ellenségre, „megingathatatlan.”

Az egyes harcterekre vonatkozólag újat tudunk meg a francia kommunikéből az északi harcterekre vonatkozólag. A jelentés közli ugyanir, hogy a hadsereget a Maastól nyugatra megtámadták a németek, előbb „csodálatraméltó módon” ellentállt, később azonban a német gárda ellentámadása következtében kénytelen volt visszavonulni miután az ellenségnek rengeteg kárt okozott. Ez az ütközet valószínűleg a francia északi hadsereg és a Namurtól két oldalt előrenyomuló német sereg között folyt le.

Megtudjuk a német kommunikéből azt is, hogy a német lovasság közvetlenül Lille alá, Roubaix-ig és Toucoing-ig nyomult előre. Ez valószínűleg az a lovashadosztály, amely Brüsszelen keresztül haladva a német hadsereg jobb szárnyát képezi. Ennek a hadmozdulatnak valószínűleg az a célja, hogy a lovasság a környékcsatornákig előnyomulva Franciaország és Belgium között minden összeköttetést megakadályozzon, vagy legalább is zavarja. Miután a francia kommuniké szerint ott csak népfelkelő csapatok voltak, feltehető, hogy a francia balszárny aligha terjedt túl Cambrai környékéig.

A Maastól keletre történetekre vonatkozólag azt mondja a francia hivatalos jelentés, hogy a francia csapatokat, amelyek rendkívül nehéz terepen nyomultak előre, hevesen megtámadták és ezért kénytelenek voltak elhárítani harc után visszavonulni. Az a nehéz terep, amelyről szó van, az Ardennek, amelyek azonban a német csapatokat egyáltalán nem akadályozták az előnyomulásban. Vigasztalásul végül megjegyzi a kommuniké, hogy angol és francia csapatok Semois-tól délre fedett állást foglaltak el, ahol eddig „zavartalanul” maradtak.

A továbbiak elmondják, hogy a francia csapatok fizikai és morális állapota kitűnő, s hogy ha a francia hadsereg most defenzív állást is foglal el, ez csak azért történik, hogy „alkalmas pillanatban újra felvegye az offenzívát.” Ez az alkalmas pillanat akkor következik be, ha a franciáktól várva-várt orosz győzelmek bekövetkeznek és ezek kényszerítik a németeket, hogy seregeik egy részét Franciaországból kivonják és északkeletre dobják. Ez a jámbor óhajítás azonban csak utópia marad. A franciák már most is beismerik, hogy vereségeik nagyon jelentősek, de jelenleg még pontosan nem állapíthatók meg.

Az északnyugati harctéren most már jelentős változások történtek, amennyiben egy részét Namur a németek kezébe került, más részét a franciák a Maastól nyugatra is vereséget szenvedtek a Laon irányába visszavonultak.

Ezzel befejezést nyertek a bevezető ütközetek és most már a végleges döntésre kerül a sor, amely valószínűleg a Laon—Reims—Chalons—Langres vonalon fog megtörténni.

Aradi tüzértiszt az oroszországi harcokról.

— Beszélgetés Reiber Henrikkel. — A huszár és a kozák. — Az elfoglalt város. — Pezsgőzés a kastélyban. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 28.

Tegnap hazaérkezett az orosz harctérről Reiber Henrik tüzértiszt, Reiber Emilnek, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókja főnökének fia, a ki a kassentmiki 7. számú lovastüzérsztyálnál szolgálta le az önkéntesi évet s most mint zászlótestis vonult be. A városban az a hír volt elterjedve, hogy a fiatal tüzértiszt súlyosan megsebesült, azért kellett hazajönnie. Azt is szorgalmasan terjesztették, hogy Reiber Henrik lehangelő híreket hozott egyes kisebb csapatoknak az orosz harctéren való működéséről. A híresztelések ellenőrzése céljából kérdést intéztünk Reiber Henrikhez, aki a következő érdekes adatokat bocsátotta rendelkezésünkre:

— A mi osztályunk már augusztus 14-ikén az orosz határon volt. Én nem sebesültem meg, hanem a megerőltető szolgálatom következtében megbetegedtem és most szabadságot kaptam. Egyáltalán nem is volt alkalmam megsebesülhetni, mert mi tüzerek és az aradi közös huszárok Oroszországban még nem vettünk részt nyílt ütközetben, hanem földérintő szolgálatot teljesítettünk és egy várost úgyharccal vettünk be. Ahogy az orosz-osztrák határra megérkeztünk, parancsot kaptunk a továbbindulásra, ami tizenötödikén meg is kezdődött. Másnap este már nyolcvan kilométernyire hatoltunk be Oroszországba, az oroszok egyik jelentékeny városához, amely olyan nagy és népes, mint Arad. Amint odaérkeztünk, parancsnokunk fölszólította a város vezetését, hogy adják át a várost; erre azok kitűzték a fehér lobogót és egy csapat huszár bevonult a városba.

Alig értek be a főutca, kozákok rontottak rájuk és többen lesből lövöldöztek. Huszáruink visszatért s erre 17-én délelőtt megkezdődött a város erődtényeinek bombázása. Mi, tüzerek estig folytattuk a tüzelést és akkorra a város nagy része romokban hevert. Erre aztán a város vezetői fehér zászlót lobogtatva közeltek táborunkhoz és jelezték meghódolásukat. Kijelentették, hogy mindent hajlandók megadni s ha kellene, hadisarcot is szívesen fizetnének, csak kíméljük a lakosságot. Amikor meggyőződünk arról, hogy a kozák lovaság elhagyta a várost, beszántettük az ellenségeskedést és bevonultunk a városba. Csapatunk egy része ott maradt az akkorra már félig néptelen városba (mert a lakosság nagy része riadtan elmenekült) több század huszár és tüzér pedig tovább folytatta az útját és még vagy harminc kilométernyire hatolt be földérintő szolgálatot teljesíteni. Az idő nem igen kedvezett akkor operációnknak, mert a naponként tartó eső nagyon megpuhította a talajt.

— Egyszerűen bámulatos, ahogyan az orosz lovaság (mert mi csak azzal találkoztunk) retteg a huszárainktól. Ha egy egészen kis csapat huszárt megpillant a jóval nagyobb számú kozákesapat, azonnal az erdőbe menekül, vagy pedig megadja magát. Az utóbbi eset a leggyakoribb, a kozákok, amikor a mi huszáraink elfogják őket, mint a gyerekek, úgy sírnak és roppant jámborul viselkednek. Egy 8-9000 főnyi orosz lovascsapatul minden ellentállás nélkül megadta magát. A többi összeállításunk volt, amely gyalogatosan r

rotvaéles. Mi dicsőség kozákokat nem láttunk, csak kardosokat. A lovaik kicsik és gyöngék. Érdekes, hogy egy aradi huszárt elfogtak a kozákok és amikor a lovát a táborukba vitték, felvirágozták, ölelgették, úgy örültek a magyar lónak. Amíg azok a magyar lóval foglalatokodtak, a mi huszárunk egy kozáklóval megszokottóluk.

— Amerre a falvakon áthaladtunk, alig találtunk élő lényt; legfeljebb gyermekeket és asszonyokat. Huszáraink különben az asszonyokat alaposan megvizitálják, mert azt hiszik, hogy női ruhába bujt férfi kémek vannak közöttük... A tiszta orosz falvakban még az öreg férfiakat is elvitték, ellenben a lengyel férfinep öregjét otthonhagyták. Az orosz nép körében a lelkesedésnek nyomatát se láttuk. Az orosz foglyok között van egy őrnagy is, akinél rendkívül fontos katonai iratokat találtunk. A vitézségi érdemrend tulajdonosa volt különben ez az őrnagy.

— A mi huszáraink viselkedése egyszerűen bámulatos. Folytonosan előre akarnak menni, mindig verekedni szeretnének és az előrsi szolgálaton levők zúgolódnak, ha nem engedik őket tovább menni oda, ahol ellenséget sejtnek. A huszárok nem fosztogatnak, nem rabolnak a falvakban, hanem ételmezt kérnek. Kedves dolog történt egy legelőn. Gyönyörű fejős tehének legelésztek. A magyar fiúk neki estek a tehéneknek és a csapkáruka fejük a tejet, amelyet nyomban mag is ittak. A míg én ott voltam, az aradi tüzerek és huszárok közül senkinek se esett baja, habár néhányan veszedelemben is forogtak. Állítottam, hogy az orosz tisztek korrektül viselkednek és sebesülteinket nem engedik megölni. Azokban az osztrák községekben, amelyekbe bejártunk (de amelyekből kitakarodtak nem raboltak, hanem ételmezt kértek.

— A lengyelek irányunkban tanúsított bánásmódja igazán dűves. Mi kevés lengyelrel találkoztunk, mert szűz orosz területen mozgunk. Ama város mellett, amelyről az imént szoltam, az egy gyönyörű kastély, amelyben egy lengyel főúr lakik. Őfelsége születésnapján megindégt bennünket; a tiszteknek Piper pádsick-pezsőt, a legénységnek pedig burgun bort adtak. Az oroszországi lengyelek között sokan csatlakoztak ahhoz a csapathoz, amely tudvalevőleg Micenkot foglalta el. A lengyel önkéntesek között legtöbb a 15-16 éves középiskolai tanuló, akik az oroszokról jóval gyűlölettel beszélnek.

Reiber Henrik még kijelentette, hogy Novo-Szieliec tudomása szerint — sokkal több halott, mint ahányait a lapok írtak. — Amirekkel a nyilatkozatokból látszik, csapatok helyzete orosz földön kitűnő és a oroszok terjesztői csak fantáziálnak.

— Tegnap csak tegnap egy másik, aradi zászlótestis is betegen érkezett haza. Dolga Imre, 3. gyalogezred zászlósa szintén nem sebesülés következtében került haza, hanem megbetegedett a táborban és hosszabb gyógykezelésre van szüksége. Az aradi háziezred helyzetéről ezeket mondta Dolga:

— Temesmegyének a Duna mellett levő községeiben táboroztunk eddig. Az életünk olyan volt, mintha manőveren lettünk volna. A

tulso parton sok szerb katona örködött, akiket mi meneteléseinkkel és gyakorlatainkkal folyton nyugtalanítottunk és kényszerítettük őket, hogy kövessenek bennünket. Ez arra volt jó, hogy elvontuk figyelmüket csapataink másik részének a Száván való átkeléséről. Egyes temesmegyei községekben néhány fanatikus szerb a fáról lőtt ránk; ezeket sortűzzel ölték meg vadászaink. Néhány asszonyt bajonettel kellett loszurni, mert ellenségesen viselkedett velünk szemben. A háziezred általában jól töltötte az idejét eddig.

Az első aradi halott.

(Akit eltemettek mire osaládja hozzája érkezik.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 28.

Lassan-lassan hozzá kell szokni a fájdalmas hírekhez. A háború — még a legdiadalmasabb is, — nem jár áldozatok nélkül. A győzelmeknek ára van és a győztes csapatok fölötti örömszajba belevegyül azoknak könyve, akiket a veszteség a szívükön talál: az elesettek, a sebesültek hozzátartozói.

Ilyen hír keltett ma Aradon igaz részvétet. Megirtuk néhány nap előtt, hogy a dűli harcokban megsebesült Koch Sándor tartalékos hadnagy. Koch a medgyesegyházai Koch és Hajós terménykereskedő cég tagja volt. Tavaly májusban nősült. A felesége battonyai család leánya.

A sebesülésről Aradon lakó édesanyját értesítették. A hivatalos közlésben csak annyi volt, hogy Koch a Rumán levő kórházban fekszik. Ebből a jelentésből is sejtendő volt, hogy a hadnagynak súlyos lehet a sebe, mert Kuma a Klenák határállomástól lévő vasútnak legközelebbi állomása és Kochot kétségtelenül azért szállították ide, mert hosszabb utat nem bírt volna el az állapota.

Felesége és hozzátartozói közül többen utának indultak, hogy a sebesültet a kórházban vizontlássák. A vizontlításra azonban már nem lesz alkalmuk. Ma újabb értesítés jött Aradra, amely szerint Koch sebesüléséből belehalt és már el is temették.

A férj és a fiu helyett egy sírdomb fogadja az odautazókat. Sírdomb, amelynek fejtője a gyászolók vigasztalására hirdeti, hogy a derek tartalékos az első lövött volt, akik a dicsőség mezején, a hazáért estek el és a kiknek eméskét halálával őriz meg a jövő nemzedék, amely a mai véres harcok áldásait fogja látni...

IRONALCM ÉS MŰVÉSZET.

...adseregünk. (Az Apolló-színház usa.) Rendkívül nagy megaláztatás annál is nagyobb érdeklődéssel társul Apolló-színháznak az a vállalkozás, amely ciklusonként bemutatja mindazokat a régi mozifilmeket, amelyek az európai történelemről készülnek. Rettenetesen nagy anyagi veszteségeket kívánt az Apollónak ez a vállalkozás, de bizonyára meg lesz a kelő eredmény, hiszen az első ciklus mind a három napon zsefolásig telt nézőtér előtt került bemutatásra. Ma is, mint az első két napon, a közönségben lelkes hangulatot ébresztettek a hazafias képek. A pesti vitéz katonák harcbavonulását — akik azóta Sabác bevételénél küzdöttek haláltmegvető hősiességgel — ma is orfányszerű taps kísérte. Holnap, szombaton kerül az első ciklus utoljára vetítésre s aki még nem gyönyörködött a háború legelső mozifilmjeiben, az önmagának szerez kellemes perceket, ha az utolsó alkalmat felhasználja. Legközelebb a második ciklus bemutatása következik.

* Az elvetemült. (Gabriel híres regénye az Urániában.) Egy elrontott emberi élet megható, szomorú történetét mutatja be Gabriel híres regénye: Az elvetemült. A minden komoly életből és munkanélküli élet, a dorbézolások és a kártya egy fiatal emberi életet tör ketté és előbb a lelkét, majd a testét veszíti el. Az első bűnös lépés maga után vonja a többi is és miután előbb a lopással próbálkozik meg, később már a gyilkosságtól sem riad vissza, mert dolgozni nem akarva, könnyű szerrel akar boldogulni. De az igazságszolgáltatás kezét nem tudja kikerülni és már megragadják az örök, hogy elvegye méltó büntetését, mikor látva, hogy mindennek vége, önmaga vet véget életének. Ezt a minden ízében megható, gyönyörű drámát a mozi legnagyobb művészei adják elő. 5

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődnek. Müttermüller József igazgató. 4681

* Zeneintézeti beiratások az 1914—15 tanévre egész nap eszközölhetők a B. Szalay Aranka és Békefi Pál-féle zeneintézetben (Szabadság-tér 7., II. em.) 4684

* Mignon és Szevillai borbély legközelebb az Urániában. 5

* Európa és egyes államok háboru-térképei Kerpelnéi kaphatók. 114

Két napig az olasz határon.

(Lezárják a franciát sajnáló olaszt. — Nincs gyűlölet ellenünk.)

A hármasszövetség és a hármasszövetség nagy lezámolásában a szövetségben levő államok közül csak egyetlen egy tudta megőrizni idáig semlegességét: Olaszország. Ránk nézve jelentőséggel bír Olaszország magatartása és érthető, ha mindenki feszült izgalommal várja azokat a híreket, amelyek Olaszország viselkedéséről számolnak be. Ellenőrizhetetlen forrásokból zavaros hírek kerülnek forgalomba, köztük olyanok is, amelyek alkalmasak arra, hogy megingassák a hármasszövetség szilárdságát és összetartásába vetett nagy hitünket. Pedig semmi okunk arra, hogy kételkedjünk Olaszország szövetségi hűségében. Szövetségünk szigorúan semleges maradt s az olaszok a mi igazságos együttműködésüket tesznek az osztrák-olasz határon. Néhány napot, amit itt tapasztaltam, valamint abból, amit a nővérem mondott el, aki meggyőződést szerezhettem arról, hogy milyen, amelyek Olaszország rosszakaratúak azok a hírek, amelyek Olaszország monarchiaellenes hangját hallatják.

A nővérem elébe utaztam az osztrák határállomásig. Itt nincs mozgósítás, ellenben mindenütt sűrűn folytatmanővrozásokot s így a nővérem jobbnak látta hazajönni szüleikhez, egyedül maradjon Veronában, mikor a gyakorlatokon van elfoglalva. A mai közéleti viszonyok mellett rettentően hosszú utat nem akarta egyedül megtenni s így én is utaztam a határig, ahonnan minden baj nélkül együtt jöttünk haza. Számos viszontagság mentem azonban keresztül, amíg eljutottam az olasz határhoz.

Az aradi rendőrség csak Csáktornyáig, az utolsó magyar határállomásig akart utazási igazolványt adni nekem s én nekivágtam az utnak a legnagyobb bizonytalanságban anélkül, hogy tudtam volna, eljutok-e célomhoz. Csáktornyáig simán folyt le az ut. Budapestre Szent-István napjának estéjén utaztam el s másnap este megérkeztem Csáktornyára. Itt a határrendőr szállt fel a vonatra, s amikor

meglátta, hogy utazási igazolványom csak idáig szól, természetesen leszállított a vonatról. Podgyászomat magamhoz véve szomorú szívvel szálltam ki a vonatból és borongós kedélyállapotomat egyáltalán nem vigasztalták meg a határrendőr szavai, amelyek ridegen és hidegen azt adták tudtomra, hogy *semmi körülmények között sem folytathatom utamat.* Azért nem csüggedtem el. Megkértem a határrendőrt, vigyen el a határrendőrségre, talán ha megtudják miről van szó, megengedik a továbbutazást. Könyörgő szavaimnak megvolt a hatásuk. Egy határrendőrségi fogalmazó elé vezettek, akinek elmondtam, miért akarok Cormonsba utazni. A fogalmazó hitetlenül rázta a fejét, nem akarta megérteni, hogyha igaz az, amit mondok, akkor miért nem adott nekem már az aradi rendőrség igazolványt Cormonsig, hisz itt Aradon könnyebben meg tudták volna állapítani, hogy tényleg a nővéremért utazom-e, vagy más cél vezet ilyen zivatáros időkben Olaszország felé. Azt kívánta, igazoljam, hogy a nővérem Cormonsban vár. Ezt a kérését nem tudtam teljesíteni, de elővettem születési és újszülési bizonyítványomat, összes hírlapirói igazolványaimat, egyetemi indexemet s az igazolójegyek olyan tömegét tartam fel előtte, hogy végre is hitelt adott szavamnak s igazolványt adott, amellyel azután nyugodtan folytathattam utamat Cormons felé. Boldogan tértem vissza az állomásra és nem bántott az sem, hogy a vonatom közben persze már elment. Szerencsémre reggel két órakor fel tudtam szállni egy élmezősi vonatra, amely Pragerhofig vitt el s itt még találtam közvetlen csatlakozást az olasz határ felé. Reggel hattól éjszaka két óráig utaztam Pragerhoftól Cormonsig.

— Az állomáson az osztrák határrendőrségnek egy embere volt, aki elkérte igazolványaimat. Megmutattam neki minden okmányomat, de ő nem elégedett meg velük. Azt mondta, vele kell maradnom reggelig, amikor majd eldöntik továbbutazásomat.

— Van revolver? — kérdezte ezután. Szótlanul ányújtottam a pisztolyomat és megjelöltem fegyvertartási engedélyemet is.

— Ausztriában ez nem érvényes — mondotta. A revolvert elkobozták most már minden körülmények között velem kell maradnia.

Csendes rezignációval nyugodtam ebbe s csak azt kértem tőle, engedje meg, hogy miután több napos utazástól fáradtam, leheveredhessek egy padon.

— Én nem maradok most itt — válaszolta a határrendőr — hanem ha akar, eljöhetsz velem egy vendéglőbe.

— Ezt az ajánlatot örömmel elfogadtam, annál is inkább, mert emberem először láttam már, hogy ő maga sincs tisztában a nővérem tartóztatott fel, amikor minden okmányom rendben van. Az állomás közelében leostériába mentünk, amely telve volt olasz unkákkal, akik a reggelt várták, hogy rájuk utazhassanak. Csöndesen borozgattunk itt s a finom olasz borok mellett hamar összebarkoztunk. A társalgás nehezen folyt, mert a határrendőr olyan sajátos kiejtéssel beszélt németet, hogy alig tudtam megérteni, az eltorzított olasz szavaimnak jelentését pedig ő nem volt képes egykönnyen felfogni. De a bor megoldotta mindkettőnk nyelvét s mikorra világos lett és hűvösen, frissen leszállt a reggel, az ostéria x lábu asztalánál már örök barátságot fogadtunk egymásnak. Ezt a barátságot megpecsételte azzal, hogy visszaadta a revolveremet és az irásaimat.

— Elfáradva, egy szállodába tértem, ahol szobát vettem magamnak. De aludni nem mer-

tem, mert ki kellett mennem minden érkező vonathoz az állomásra, nem tudtam ugyanis, hogy melyik vonattal jön a nővérem. Ez vasárnap volt s az egyes vonatok érkezése közben megtekintettem Cormons nevezetességét. A kis városka lakossága majdnem kizárólag olaszul beszél, de azért úgy találtam, *szívvel-lélekkel velünk érez.* Élénk bizonyossága volt ennek az az eset, amelynek szemtanúja voltam. Egy olasz munkásokból álló csoportban az egyik munkás sajnálkozva beszélt a franciákról, akik vereséget szenvedtek a német seregektől, s többek között ezt mondotta: „Szegény francia testvéreink”. . . A többi munkás között olyan sugallódás támadt erre, hogy az olaszt a rendőrségnek kellett oltalmába vennie, s csakhamar a fogházban ülve busultott franciabarát érzelmeim.

— Kitartóan jártam az állomáshoz, de a kit vártam nem érkezett meg vasárnap. Más nap reggel végre az egyik vonattal megjött a nővérem. Délben tovább utaztunk Cormonsból s ettől kezdve már sehol semmi bajunk nem volt, még csak igazolásra sem szólítottak fel utközben. Ausztrián keresztül utazva, mindennél katonavonatokat láttunk s érdekes volt megfigyelni, milyen különbség van az osztrák és magyar ujoncok között, amikor vonaton vannak. A magyar bakák az egész uton vidám és édesbus katonanótákat énekelnek, az osztrákok pedig csak ezt az egy szót kiáltják: „uhhé”, ami — ha száz meg száz torokból hangzik — különös, a fület szinte bántó lármát okoz. De a lelkesedés egyformán nagy volt osztrákoknál is, magyaroknál is s a vonat közönsége is tüntető szeretettel bánt mindennél az utazó katonákkal. Fiatal, bécsei lányok az egész uton azzal szórakoztak, ki tud a vonat ablakán keresztül több cigarettát dobni azoknak a katonáknak, akik az alagutak, a hidak mellett silbakoltak s volt nagy kacagás, ha egy cigaretta célt tévesztett és olyan helyre esett, ahonnan a katona nem tudta felemelni. Hétfőtől máig tartott az utunk, de végre is szerencsésen baj nélkül megérkeztünk. A nővérem a következőket mondta el az olasz viszonyokról:

— Olaszországban mozgósítás egyáltalában nincs, vagy ha van is, olyan kismérvű lehet, hogy nem is vehető észre. Az olasz városok külső képe legalább egyáltalán nem változott, minden maradt a régieben és semmiféle izgalom nem látható. Béke és csend van s az olaszok nem is akarnak egyebet, minthogy országuk békességben maradjon. A semlegességhez szigorúan ragaszkodnak és nagyon vigyáznak rá, hogy ezt meg ne sértsék. Az nem igaz, hogy a lakosság a monarchia ellen tüntet. Semmiféle tüntetések nincsenek s a hangulat nincs mi ellenünk. Az olaszok csak azt kívánják, hogy minél előbb jöjjön létre a béke s hogy országukat, mely a tripoliszi háboru nagy áldozatait még alig szenvedte el, ne sodorják új háboruba. A lapok is tartózkodnak attól, hogy állást foglaljanak bármely irányban. Egyaránt leközik a mi híreinket s a mieinket sok tekintetben ellenkező külföldről jövő hirtéri híreket is, de kommentárt nem fűznek hozzájuk, csak általánosságban ismertetik az eseményeket. Az olaszok úgy élik, semlegességükkel talán még nagyobb ölgálatot tesznek a monarchiának, mintha a háboruba lépének, mert ez esetben az olasz flotta bizonyán azonnal erőteljesen a horvátok az Adrián. Vigyáznak a seregükre és remélik, hogy megvédhetik a

Döntő csaták az orosz fronton.

Seregeink három napos ütközete az orosz főszereggel. — Négy száz kilométeres arcvonal. — Balszárnyunk győzelmes előnyomulása. — A németek újabb győzelmei a franciákon.

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Berlin, augusztus 28.

Folyamatban a világ legnagyobb háborúja.

Bécs. A főhadiszállásról jelentik: Szerda óta harcok vannak folyamatban a mi csapataink és az oroszok között. A harcok ez idő szerint a Visztula és a Dnieper között lévő területen folytak, balszárnyunk offenzívába lépett és győzelmesen nyomul előre. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti cenzurálva: Lemberg, Brody, Ravaruszká, Zloczov között a mi főerők szemben áll az orosz főerővel. Jelentik továbbá, hogy Ravaruszká és Zolkiew között főerők balszárnya, amely szerda óta jelentős sikereket ért el, ma győzelmesen előnyomult. A haditudósítók így végzik jelentésüket: A világtörténet legnagyobb csatája folyamatban van. Jobbszárnyunkról még nincs jelentés.

Budapest. A sajtóhadiszállásról hitelesen jelentik a Magyar Távirati Irodának: A hadsereg főparancsnoksága délután két órakor közli: Az orosz fronton több nap óta döntő harcok vannak folyamatban, amelyekben azon csapataink, amelyek a kraszniki harcokban győztek, az oroszokat Lublin felé vetették és egy szomszédos csoport a Bug és Vjecz között ellenséges földön szintén győzelmesen előnyomulva a Zamoso körül területeket foglalta el.

Budapestről jelentik hivatalosan: Seregeink a Kárpátalján betört erős ellenséggel szemben a Lemberg felé északra, keletre és délkeletre lévő területeket tartják. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Orosz készülődés Besszarábiában.

Berlin. (Cenzurálva.) Bukarestből jelenti a Nationalzeitung:

Besszarábiában az oroszok lázasan készülődnek.

Eleség és felszerelési raktárakat Oroszlengyelországból ide helyeztek át. Bandor, Kischenew és Tirapolba mindhárom város Jassy-odessai vonalon fekszik.

Részletek a novosielloi ütközetekből.

Czernovitzból jelentik a Pester Lloydnak: Már a múlt hét végén elterjedt itt az a hír, hogy a Besszarábiában összpontosított orosz hadsereg, amelyek hosszabb ideig a Pruth mellett Ungéninél Románia ellen felállottak, most már Bukovina határai ellen indulnak. Szombaton tényleg meg is érkezett ennek a körülbelül huszezer emberből álló orosz hadseregnek előőrsége Novosielloba. Szombaton kor reggel lehetett már hallani az ágyudörgést és Czernovitz néhány magasabb pontjából szabad szemmel volt látható a harc és hogy a csatát csak néhány kilométernyire van innen légvonalban.

Tizenhárom óráig tartó heves küzdelem után a mieink visszavetették a tuleróban lévő ellenséget és megkergették a több kilométernyire terjedő frontban az ország határára. Seregeink vitézül verekedtek, különösen a népfelkelők. Nyolcszáz foglyot, négy gépjegyvert, számos hadiszerszámot, százezer pártot, sőt még hangszereket is zsákmányoltunk. Pavlov tábornok vezénylete alatt álló seregből annyit öltek meg csapataink hogy üldözés közben csak nehezen tudtak előre menni, minden lépésüknél halottakba botlottak. A sebesültek és halottak száma felülmúlja a háromszázat. Az orosz 47. gyalogezred majdnem teljesen megsemmisült.

Jellemző az orosz hadsereg szelleméről következő: Alig jöttek a mieink az ellenség közelébe, ez igen gyorsan azonnal megkezdte a fegyvert és összehajított. A foglyok nagyban szenvedtek, Elmondottak, hogy elfogytak a ke-

nyerük. Előszörük azzal vádastalt, hogy nem sokára az egész Czernovitzba lesz, ahol gazdag kárpótlást találhatnak.

Az oroszok részéről ebben a csatában résztvevő ezredük ukránokból, lengyelekből és zsidókból állottak. Elmondották a hadifoglyok azt is, hogy eme csapatoknak egész legénységét az orosz renérség kancsukákkal hajította a csapataikhoz. Elmondották végül, hogy egész Oroszországban gyászlobogók lengenek és az oroszok az állott, hogy Ausztriában megölték anyaszerető és ezért Oroszországnak bosszúját kell elégitelt venni a monarcát. Mikor szombat este a városban az első orosz csapatok megjelentek, hangos örömmel tért meg az utcák. A foglyokat Magyarországra szállították.

Német győzelmekről a főhadiszállásról.

Berlin. Wolf-ügynökség jelenti a nagy főhadiszállásról: A nyugati német hadsereg a felvonulás befejezését követő kilencedik napon folytonos győzelmek után Cambraitól a délnyugati felé terjedő francia területre jutott be. Az ellenséget mindenütt megverték és azok teljesen visszavonultak. Az elesettek, foglyok és az elért győzelmi jelvények nagy száma csataterületi kiterjedésénél fogva közelítőleg sem lehet megállapítani, mert a legnagyobb része át nem vehető erdőség és hegyes vidék. Luxemburgi tábornok csapatai az angol csapatokat Maubeugenél visszaverték és Maubeugétól délnyugatra, miután körülvették, újlag megtámadták. Bülow tábornoknak és Hausen báró tábornoknak csapatai mintegy nyolc francia és belga hadtestet vertek meg, ma a Sambre, Namur és Maas között több napig tartó harc után a Maubeugét ol-

Királyunkat kitüntette a német császár.

Bécs. Vilmos császár ma táviratot küldött Ferenc Józsefnek, amelyben meghatottan köszöni meg őfelsége érzelmeit, amelyeket a maga és seregünk nevében tolmácsolt és megköszönt a Mária Terézia-rendet, legnagyobb kitüntetésünket. — „Közben — folytatja a német császár — csapataink Kraszniknál próbáját adták régi vitézségüknek. Fogadd eddigi sikerekért „Pour le mérite rendemet“, Hötendorfi Conradnak másod és első osztályu vaskorona-rendemet adományozom. Isten segítse odig közös szent ügyünket, ezentul se fog elhagyni.

Őfelsége választáviratot intézett Vilmos császárhoz, amelyben köszöni seregeink eddigi tevének elismerését és a rendjeleket és kéri továbbá Isten segítségét.

Ő császári és királyi apostoli felsége Vilmos német császárhoz és porosz királyhoz a következő táviratot intézte tegnap, amelyet az Aradi Közlöny már jelzett:

Azok a fényes győzelmek, amelyeket a Te legmagasabb vezetésed alatt a német hadsereg hatalmas ellenfél fölött kivívott, kiszradott a Te vasakaraidból, amely a félelmetes kardot élesítette és lesújtotta. A babérhoz, mely Te ved, a győzöt díszit, hozzá kívánom csatolai a legelső katonai érdemrendet, amelylyel rendelkezünk. Kérlek tehát, fogadd Tőlem Mária Terézia-rendem nagykeresztjét, mint magam megbecsülésem jelét, mellyel Irántad, Lü fogyerlársam iránt viseltetom. A jelvényeket, drága Barátom, külön megbízottam viszi el Neked, mihelyt megengeded.

Jel-tudva azt, hogy mily nagyra becsülöd Te én hadseregod Moltke gyalogászai táberack zsonális munkáját, neki a katonai Mária Terézia-rend parancsnoki keresztjét adományozom.

Zepelinről bombázzák Antwerpent.

Berlin. (Hivatalos.) A Frankfurter Zeitung jelenti: Tegnap egy Zepelin léghajó Antwerpenben, a kórparktár irányában bombát dobott le. A lakosságot rémítette. A berlini jelentés szerint a bombák tíz óra körül megölték nyolcat megsebesítettek számos házat elpusztítottak.

Alra hagyva üldöztek. Két napi ostrom után Maubeuge elesett. Albrecht württembergi herceg csapatai a megvert ellenséget a Semoison túl üldözték és átérték a Maast. A német trónörökös csapatai elfoglalták az ellenségnek Longwy ellen meg erősített állását, visszaszorították May Verdun felőli erős támaszpontját. A has felé haladtak. Longwy és közpajor trónörökös csapatait ellenséges hűben lotharingiai újabb ellenségek levertek. Nancyban leverték. de visszavonult állásaikban megtámadták csapatazavetették. Herringen táborban az ellenséget a Vogezekben délfelé folytatott támadás üldözését, Elzászból a nap és a. Az ellenség Antwerpenből támadt. Az Antvertó csapatainkat megtámadta. A hadsereg mepen elzárására hátrahagyott számos foglyot ezeket a csapatokat, foglyot ejtett és ágyut zsákmányolt.

nyolt. A belga lakosság majdnem mindenütt részt vett a harcokban, miért is a legszigorubb intézkedések történtek a francitireur-bandák garázdálkodásainak elnyomására.

A hadrajvonalak biztosítását eddig a hadseregekre bízták, miután azonban az erre a célra visszahagyott haderők a további harcokban való részvételre szükségesek, Vilmos császár elrendelte a népfelkelés mozgósítását. A hadtápvonalak biztosítására és Belgium megszállva tartására a népfelkelést fogják felhasználni. Ezt a német közigazgatás alatt álló országot a hadsereg szükségleteinek fedezésére mindenképen felhasználják, hogy a hazát mentesítsék. Stein főhadiszállásmester. (Miniszterelnökségi sajtóiroda.)

Kilenc napig tartó csata.

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti. A nagyvezérkar közli: Az angol hadsereget, amelyhez három területiális hadosztály csatlakozott, csapataink St. Quentin felől északra teljesen szétverték. Az ellenség St. Quentinen túl az egész vonalon északra visszavonult. Több ezer foglyot ejtettünk és hét táborl, egy nehéz úteget zsákmányoltunk. Mezierestől délnyugatra csapataink széles arcvonalban átkeltek a Maas folyón folytonos harcok körepette. Balszárnyunk kilenc napig tartó hegyes vidéken folytatott csaták után a francia csapatot Eplnáltól keletre visszavert és győzelmesen nyomul előre.

Brüsszel polgármestere ma közölte a város német parancsnokával, hogy a kormány tudomására hozta a francia kormánynak, hogy nem támogatja offenzív módon, mert maga is teljes defenzívára kényszerült. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Román lőtt belga város.

Jelenti: A Wolf-ügynökség jelentése alapján a belga város lakossága nyilván összeesett, a város ezért rommá lőtték. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Bevallott a veszteségek.

Hága: (Hivatalos) jelentette, hogy French tábornok vezetése alatt álló angol sereg visszavonulása az első hadállás sikerült, de nem jelentéktelen veszteség érte az angol csapatokat nagy szorongatásban voltak, de ki tudták vágni magukat a németek között. Állanban minden egyéb közlést feleslegesnek tartott. Amellett, amit French tábornok nyilatkozott, hogy az angol csapatok szellemi veszteségünk több mint kétezer emberrel. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Longwy bevételének határának

Franciaország északnyugati metek kezébe nagyobb erőssége került a németek — miután amidőn a diadalmas német csapatok Longwyt a nagyvezérkar jelenti — bevették eurthe és a város 10-tizenegyezer lakosu városka a M. Párisból való Belle deportementben fekszik és 62 kilométer távolsága 309 kilométer. Mindössen erősséget pontnyire van Verdunhoz és a két országot közti csze. A Verdun országot egyenesen Longwy-Haunth méter magasság nagyobb feléhez vezet és a 254 méter magas emelkedésen levő erősség falainál város több erősségen keresztül lehet csak a

részébe jutni. Ez az országot azután Lüttichig folytatódik. Longwyt a luxemburgi határt képező La Chiers folyócska is érinti és ennek a jobboldalán fekvő völgyben van a város alsó része, amelyben a sedan-luxemburgi fővonal vasuti állomása is található. Longwy Metzől mindössze 68 kilométernyire van.

Amíg Longwy bevétel a Verdunhoz vezető utat szabadította föl a német seregek számára, addig Namur összes erődeinek diadalmas megvívása egy másik francia erődítési vonalhoz nyitott utat. Namur eleste magyarázza meg, hogy miért vonulnak vissza a Maas mentében mindenütt a francia seregek. A francia határt ebből az irányból már csak egy kisebb vár védi: a 3000 lakosu Givet község erődítése, amelyek három erődből állanak: a Charlemont, St. Hilaire és Condé erődökből. A határt ebből az irányból még némileg a Givettől délnyugati irányban 42 kilométerre fekvő Rocroi erősség is védi. Givet erődjei, melyek az Ardénnek bejáratát biztosítják és a Rocroinál levő erődök, amelyek a Retkel-Rheims közti fontos utat zárják el, aligha állhatnak ellent sokáig a német ostromágyuk borzasztó hatásának.

Berlin (Hivatalos). A Wolf-ügynökség jelenti: Longwy vitézül ellenállott. A várost a parancsnok csak akkor adta át, amikor már csak egy használható ágyúja volt. A német trónörökös ezért elismerésül meghagyta a fogásba jutott parancsnok kardját. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Német hajók bravurjai.

Budapest: Cenzurálva.) Amsterdam: A Cinderdic kereskedelmi hajó jelenti, hogy utjában az Északi tengeren összeütközött egy angol hadihajóval, a Bullfinch torpedóuzóval. A hadihajó az összeütközésnél súlyosan megsérült s néhány perc alatt elsüllyedt. Lőgéységének egy részét Cinderdic lebecsátott mentőcsónakjai felszedték.

Bécs (cenzurálva). A Zeit mai száma közli: Berlinből azt a jelentést kapjuk, hogy a New-Yorkban megjelenő Evening Post augusztus 10-iki száma a Bahama szigetek mellett lefolyt tengeri ütközésről tud hírt. Evening szerint egy német erődített harcászótt négy angol, illetve francia erődített. A Bahama szigeteknél egy ellenséges cirkáló elsüllyedt.

Fiume (cenzurálva) Az Adria tengerhajózási társaság jelenti: Tibor gőzös parancsnokának jelentése szerint Nagy Lajos gőzöst a francia hatóságok Bordeauxban lefoglalták.

A civilizációs erede s a zászlós.

(Kinos incidens tartalékos tisztek között.)
Az Aradi Közlöny dósítójától.

Arad, augusztus 28.

Ahol mostanában alkalom nyílik polgárság és katonaság összetalálkozásánál mindenhol csak azt lehet tapasztalni, hogy mi a mesterséges válaszfal leomlott: a tisztek igazi testvéri, bajtársi szeretettel érintkeznek a polgárral és szeretettel, lelkesítő, buzdító együttes nyilatkozik meg katonáikkal szemben tanított magatartásukban is. Nemcsak a csatában, ahol a tábori élet amugy is közelebb hozza a tiszteket és közlegényt, hanem a városi, kaszói életben is egészen más, sokkal közvetlenebb, színtelenebb és melegebb most a tiszteket és a polgárok közötti viszony. Annál szomorubb, hogy ami diszsonancia elvétve előfordul, ami kollégák között kisebb-nagyobb összetűzés történik, abban a félig polgári emberek: a nem rég békésen rekedői, irodai, vagy egyéb foglalkozást betöltő tartalékos tisztek közül szerepel egy-két vezetőhelyen levő magasrangú tiszteket a landóan a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak a tartalékos tisztek igazán katonás és törhetetlen szelleméről, munkabírájáról, amellyel pár nap alatt teljesen beleölték magukat a hadi katonai állapotban és a tényleges tisztekekkel mindenben versenyezve állják a nehéz szolgálatot. Nagynéha azonban olyan esetek is előadódhatnak amelyek mellett nem lehet szó nélkül elmonni. Így az aradi társaságban meglehetősen megütö-

zéssel beszélnek most egy olyan esetről, amelynek szereplője egy tartalékos hadnagy, aki különben a polgári életben is közszerepet tölt be.

A tartalékos hadnagy urnak alárendeltje most a katonaságnak tartalékos hadapród-örmesteri minőségben egy másik aradi ur, a hadnagy urnak a civil életben kollegája és diplomás polgári foglalkozásában osztályostárs. Tegnap azután gyakorlatozás közben a korra idősebb és általában szimpatikus, szerény, uri viselkedésű hadapród-örmeester a legénység frontja előtt jelentést tett hadnagyának, aki nem találta elég „stramm“-nak, elég harciasnak a katonai uniformist hordó kollega tisztelgését és harsányan, hadvezéri önérettel háromszor is visszakoztatta a kinos helyzetbe került uriembert, akit azonfelül nem a leghizelgőbb szavakkal is illetett. A kis, de kollegetlen esetnek gyorsan híre kelt és ma már nagy társaságokban beszéltek igen elítélően a tartalékos hadnagyról.

— A hadnagy urnak egy olyan ezredessel kellene találkoznia, akit én láttam tegnapielőtt Békéscsabán — mondta a társaság egyik tagja — Arad felé induló vonatombra vártam és ez alatt két katonavonatot is befutott a csabai állomásra. Előbb az egyik jött és ennek utasai elhelyezkedtek a számukra megterített asztalnál. Az egyik asztal a katonavonattal utazó tisztek számára volt fentartva és ennél az asztalnál foglalt helyet egy érdekes arcú, őszhajú, ur is, akin fehér nadrág, tenniszing, könnyű szakkó-kabát volt. Az egyik pincér még figyelmeztette is:

— Kérem ez a tisztek számára fentartott asztal.

— Jól van barátom — felelt az ősz ur — én csak egy levest eszem, meg egy kis befőttet, azután ugyis átadom a helyemet.

Mialatt azonban az ősz ur levest megkapta, megérkezett a második katonavonatot is és annak tisztjei odagyülekeztek a tisztek számára fentartott asztalhoz. Valamennyien kényelmesen, nyugodtan foglaltak helyet, csak egy tartalékos zászlósának szúrta a szemét az asztalnál ülő „civil“.

— Ez tiszti asztal — szóló kihívóan és szemtől-szembe az idős urral foglalt helyet, majd lábával lökdösni kezdte a szemközti széket, kenyérgalacsinokat gyurt és dobált az erőtlen viselkedést föl sem vevő asztaltársára felé.

Az idős ur ezalatt elfogyasztotta levest, hidegvérrel felreharította az elébe dobált kenyérdarabkákat, evett egy-két kanállal a befőttből is és minthogy a zászlós már nagyon is tolakodóan cigarettafüstöt fujt az arcába, fölkelte és egyetlen szó nélkül távozni akart. De a fiatal tartalékos még félhangosan utána szólt:

— Talán nem bícelne, hanem kifizetné a számláját!

Az inzultált uriember még erre sem reagált, hanem egyenesen a sinek felé tartott és eltűnt az első katonavonatot tiszti kocsiában. Két perccel utóbb már visszatért, de ekkor kard pengett az oldalán és a könnyű kabát helyett feszős ezredesi uniformis simult a mellére. Az ebédhez könnyű civilkabátban jött le és ez okozta a félreértést. A tisztek keményen szalutálva pattantak föl, de talán legkeményebben szalutált a kékre-zöldre vált képű kis zászlós, aki az első szempillantásban megismerte az ezredesben az imént molesztált „civil“t. Az ősz ezredes barátságosan fogadta a tisztelgést, de a kadettra keményen rászólt:

— Sie Kadett, zu mir!

A halálravnált zászlós előbbre lépett és úgy állt, mint a cövek.

— Közelebb! — harsogott az ezredes. — Még közelebb!

Mikor azután egészen előtteállt a zászlós az ezredes pattogva szólt rá:

— Most azután jegyezze meg magának, hogy az efféle éretlen, gyerekes, ostoba viselkedésnek egyszermindenkorra vége legyen! birtetn!

Az ezredes között a tisztekek és visszavált kocsihoz, de a zászlós is úgy el-
mondta, hogy a katonavonatot indulásig ákció-

Huszar és kozak.

(Sebesültek elbeszélései.)

Távirati tudósítás.

Budapest, augusztus 28.

A Budapestre érkezett sebesültek közt voltak huszárok, akik egy újságíró előtt a következő érdekes dolgokat mondták el a kozákok haremódoráról:

— Tarnopol mellett léptük át augusztus első napjaiban a határt és benyomultunk ellenséges területre. Kémeink hírül hozták, hogy az ellenség *streifkört* mozgat határaink mentén s az orosz katonáknak az az utasításuk, hogy bennünket nyugtalanítsanak, a hidakat, katonai fontosságú épületeket felrobbantsák. Előőrseink elindulásunk percétől fogva állandó csatározásokat folytattak az ellenséges lovassággal. Tisztjeink elindulásunk előtt lelkünkre kötötték, hogy minden csapat, minden járőr együtt működjen, mert a kozák lovasság a csapatostól elszakított lovasot foglyul ejti, de a tömör rohammal szemben győze.

— Legénységünk sokat hallott a kozákokról s így alig várta a velük való találkozást. Először augusztus 12-én volt alkalmam velük szembekerülni. Századom előretolt őrsége volt lovashadosztályunknak és kilométerről-kilométerre hatolt ellentállás nélkül az orosz földön Huszjatín felé. Egy kis lengyel fészeknél egy patak mentén, lankás terepen pillantottuk meg először a kozákokat, meglapultak a fűzében, azonban észrevettük őket. Századosunk megállást parancsolt és a századot a lapuló kozákok arcvonalától balra vezette. Lassu ügetésben mentünk. A kozákok azt hitték, hogy oldalt támadhatnak és irtózatosságot ordítottak felénk. Századosunk vezényszavára a század harcvonalba fejlődött és hosszú vágatásban sietett az ellenség felé, mely *kettős sorban*, előrefeszített zsidával rohant felénk.

— Századunk háromszáz lépésnyire a tulerőben levő kozákosapatotól hirtelen kettő vált és oldalt csapott rájuk. A kozákok nem voltak erre elkészülve. Rettenetes kavarodás támadt. Csattogott a kard s a kozákok közt megbomlott minden rend. Bátran, vitézen harcolt a legénység s a vad külsejű kozákokat irtózatossá kaszabolta. Lovaink határozottan jobbak, erősebbek, mozgékonyabbak voltak s ennek köszönhetjük, hogy leverjük és szétszortuk őket. Tizenhét lovat zsákmányoltunk és harminc kozák került fogságunkba.

— Az első mérkőzések önbizalmunkat nagyban megzilárdították. Legénységünk már néhány nap múlva csak nevette a lándzsáját lóbáló, vadul kiabáló kozákokat, a ki zárt rohamunknak nem tudott ellentállani.

A kozák az a katona a melyik legszivebben megadja magát.

Védetlen községekben rettentő nagy ur, de az ellenséggel szemben nem állja meg a sarat. A lengyelzsidókat minden elképzelhető módon kirozzák, papjaikat tuszul magukkal viszik, azonban a zsidóság velünk tart és sok érdekes értesítést kaptunk tőlük.

— Azok a csatározások, melyeket augusztus elején vívtunk, bevezetői voltak egy nagy lovasszatának, mely Huszjatín mellett történt. Dandárunkban egy ezred magyar huszár és egy regiment ulánus volt. Huszjatín mellett találkoztunk az ellenséges főerővel: másfél dandárral. Az ellenséges erőt tüzéség támogatta. Éjjel támadtuk meg az ellenséget. Rohamunk gyönyörű volt. Kétezer paripa patkója dobogott a földön: olyan volt, mint az ágyudörgés. Az ellenséges erőt megleptük és szétvertük. Tüzéségét egy folyónak szoritottuk, mielőtt akcióba léphetett volna. Az ágyukat elvettük, a legénységet foglyul ejtettük. Háromszáz kozákokot fogtunk el és százhusz lovat zsákmányoltunk. Engem egy kozák lándzsaszúrása ért a jobb lábamon, de támadómat levágtam. A fogoly kozákok énekelve baktattak közöttünk. Egyetlenegy szomorú arcot nem látni köztük. Az első csalódást az okozta nekik, hogy nem kaptak pálinkát. A zsákmányolt ágyukat Lembergbe vittük.

— Nem fél, uram, a magyar huszár a kozáktól. Első napon se nagyon tartottunk tőlük, hát a harmadik héten. Jámborfajta lehet, mert fogságban kénytelen a keresztet. Az egyik elfogott kozáknál gyűrűt lárt meg más efféle

csesebeacsét találtunk. Ott rabolta a saját országában. A korosmárosok, a merre mentünk, sirva panaszkodtak a kozákokra. Megiszik mindent, de nem fizet, legfeljebb ostorral. Ez a rövidszáru ostor ott van a nyeregkapjukban és még attaknál is verik a lovat. Pedig, uram, nem kell a lovat verni. Megy az magától, mint a fergeget...

H I R E K.

LEGÚJABB.

Érkezett reggel 4 órakor.

Bekerítve a francia hadsereg.

Berlin (Cenzurálva.) A lapok németek eredményeit megbeszélve, azt mondják, hogy a kilenc napi harcban a németek mindenütt győztek. Ez nagyobb csata volt, mint a lipcei népek csatája vagy világtörténelem bármely csatája. Több hadseregnek a belgiumi határon tett mozdulata egységes operációt alkot, amely az északi francia seregek bekerítésére vezetett. Ezzel a nyugati hadjárat meg van nyerve.

Budapest. Táviróda jelenti: (Cenzurálva.) Manville, Luneville-től keletre, a franciák legerősebb záróerődje a németek kezében van.

Berlin (cenzurálva). Az elesett és sebesült franciáknál angoloktól származó dum-dum lövegeket találtak. Németek megtették ellenintézkedéseiket.

BUDAPEST: (Táviroda jelenti cenzurálva.) Krakóból jelentik: Német csapatok Patrikaut megszállották.

Aradiak leveleit kérik az Aradi Közlönynek.
(Kérelem a közönséghez.)

A hadi eseményről szóló tudósításokkal egyenlően, vagy néha talán még azoknál is jobban érdeklik az olvasóközönséget azok a híradások, amelyekét távoli esatamezőkön, véses hartereken küzdő, erdőkön, hegyeken, vízmosásokon keresztül kasul járó katonáink: az ismerősök, a jóbarátok, a nekünk drágák, hozzánk legközelebb állók küldöznek haza. Az északi határtól, ahol kozákok lándzsája villog, le messze délre, ahol fanatikus kegyetlen vérszomjával küzd a szerb bandita: nincsen esatater, amelyen ne járna aradi fiúk lába, amelyre ne hullana aradiak megszentelő piros, meleg vére. Innen is — onnan is hoz hírt a tábori posta: egy-egy levelezőlapot, levelet is: apró részleteit, érdekes eseményeit a rongos háborunak.

Arza kőrünk meg mindenkit, aki szívéhez nőtt hozzátartozójától, rokonától, barátjától, ismerősétől — a harterekről olyan közlést kap, a mely érdekes, nyilvánosság elé valónak tart: juttassa el felhasználás céljából az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez a tábori levelezőlapot, vagy levelet. Természetes, hogy az ilyen híradások közlésénél minden kihagyandónak jelzett, vagy annak talált bizalmas, családi vonatkozású részt elhagyunk és époly természetű az is, hogy a hadiszintérről jött irások közlétele senkinek semminő kellemetlenséget nem okozhat, mert hiszen a táborból irt levelek már keresztül mentek elküldésük előtt a legszigorubb katonai cenzurán.

A szerkesztőség a beküldött leveleket gondosan megőrzi és a kívánt címre pontosan és sértetlenül visszajuttatja.

— Gyászistentisztelet X. Pius pápáért. Az elhunyt pápáért, X. Piusért az elhalálozása után következő kilencedik napon, szombaton délelőtt 9 órakor lesz az ünnepléses gyászmise, a minoriták templomában. A gyászistentiszteletre a hivatalok és egyesületek fejeit, valamint a híveket ezuton is meghívja a rón. kat. plébánia-hivatal.

— Katonák fogadása. Az Aradi Közlöny tekintetes Szerkesztőségének. Becses lapja augusztus 28 iki számában a katonák fogadása az aradi állomáson cím alatt megjelent közleményre kijelentem, hogy az aradi Vörös Kereszt egyesületet nemes emberbaráti működésében a legnagyobb odaadással támogatom, de a közönség adományának kezelésétől távol állok, nem vagyok illetékes a kezelésre, ellenőrzésre és számontartásra, nem hivatáson tehető utána nézni, hogy az adományokat miképen használják fel, az a fáradhatatlan vezetőség dolga. Annyit azonban tapasztalásból kijelenthetek, hogy minden adomány a nagy és magasztos célra lett fordítva. Bűnnek tartom még a feltevést is, hogy akadna oly becselen, ki a beteg katonák részére szánt adományokat nem rendeltetésüknek megfelelően kezelné. Szerkesztő ur hiva Szemere Kálmán állomásfőnök.

— Temetés. Ma délután félháromkor nagy részvét mellett temették el özvegy Ottenberg Vilmosnét. A Chorin Aron-utcai gyászház udvara teljesen megtelt résztvevő közönséggel, a melynek soraiban Varjassy Lajos polgármester vezetésével Arad előkelő társadalmának számos tagja megjelent. Az aradi kereskedelmi és iparkamara küldöttségileg képviseltette magát. A gyászszertartás befejeztével Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi emelkedett hangú beszédben emléttatta az elhunyt szép érdemeit. A koporsót számos koszoru fődte be. A koszorúk főirata a következő: Felejthetetlen jó anyáknak, Tivadar és Hermin. — Drága jó nagymamánknak, Anti és Irma. — Felejthetetlen jó nagymamánknak Miska és Ilona. — Jóságos szeretett nagymamánknak, Vily és Erzszi. — Igaz szeretettel, Ninád. — Kegyelete jeléül, Az aradi első takarékpénztár. — Steiner Ferenc és családja, tiszteletünk jeléül. — Stauber József, mélységes fájdalommal. — Eckhardt Ede és neje. — Szirmai Károly és neje. — Tisztelet jeléül Helcs Béla. — A sirnát Krausz Jónás rabbi mondott mély meghatottságot keltő imát.

Tegnap helyezték örök pihenőre Hám Alajost a város előkelő közönségének igen nagy részvéte mellett. A temetésen megjelent Ottenberg Tivadar udvar tanácsos vezetésével az Aradi Első Takarékpénztár igazgatósága tisztviselői kara.

— Nem kapnak zászlót a népfelkelők. Az Aradi Közlöny ma megírta, hogy lelkes aradi urinok nemzeti szintet akarnak ajdókozni népfelkelők helyére. Lajos polgármester ma illetékesnek eljött és eljött, hogy a hölgyek f... de... nem fogadha... (Cenzurálva.) A háboru halottja. Trautmannsdorff Adolf gróf... Krasznik... nyos tiszt a... utközvetben elesett.

— Jólak a kulturpalotában. Reinhart Kálmán társai azzal a kérelemmel fordultak Varjassy Arpádhoz, a kulturpalota igazgatójához, hogy tekintettel a háboru következtében beállott viszonyokra engedje a munkás gimnázium céljára a helyiségeket a tanítóképző gyakorló elén. Lajnos polgármester elnöklésével tartott ülésben úgy döntött, hogy első sorba a város iskoláit helyezi el a palotában és ha ez után lesz terem, akkor teljesíti a kérelmet.

— Koszorumegváltás. Néhai Ottenberg Vilmosné ravatalára szánt koszoru megváltás címén Goldschmidt Mihály cég Arad 20 koronát adományozott a bevonultak itthonmaradtai részére.

— Elveszett a vasutállomásnál egy nagy, tizenkét személyes S. K. monogrammal ellátott asztalterítő, amikor a háziezred katonáit vendégeltek meg. Igen valószínű, hogy a többi asztalterítő közé vegyült ez a terítő is s ezért kéretik, hogy az illető sziveskedjék azt a Vörös Kereszt üdítő-állomására küldeni, hogy átadhassák a tulajdonosának.

— Aradi hölgyek munkája a katonáknak. A napokban közölte az Aradi Közlöny két, hazafias érzésű aradi urleánynak ama kívánságát, hogy ők hősapkákat és kézvédőket szeretnének készíteni a téli hadjáratba induló katonáknak, ha a megfelelő mintákat rendelkezésükre bocsátaná a hadvezetőség. A levélben kifejezésre jutott szép terv követőkre talált a azóta egyre többen jelentkeztek ama hölgyek, akik szintén részt óhajtanak venni a nemes célt szolgáló hazafias munkából. Ma kérdést intéztünk ez ügyben Hegedűs Ede állomásparancsnok alezredeshez, hogy a mintákat mi módon lehetne megszerezni. Az alezredes ur kijelentette, hogy mintákkal azidőszerint a hadvezetőség nem rendelkezik, mert a hősapkákat és kézvédőket készítésének gondolata csak az utóbbi hetekben merült fel. Mivel ugyanis olyan tárgyakról van szó, amelyeket nem lehet egyforma mértékkel mérni, a hadvezetőség könnyen használhat mindenféle méretű hősapkát és kézvédőt (stucnit), amely felnőttesti méreteihez van szabva. Mivel a katonáknak télikezttyűjük van, leghelyesebb a kézeskülot befűdő rövid védőt készíteni. Ugy az, valamint a sapka lehetőleg csukaszürke színű legyen. A kész anyagot a lelkes hölgyek küldjék Hegedűs Ede alezredeshez, vagy a temesvári hadiesparancsnoksághoz.

— Balla Frigyes festőiskolája Deák Ferenc-utca 40a, szeptember 1-én megnyílik. Jelentkezések délelőtt 11—12. 4761

TANÜGY.

(—) A női felső kereskedelmi iskolában a beiratásokat f. hó 30-án, vasárnap délelőtt 9—12 ig folytatják a felső kerek. fiiskola épületében, földszint balra első ajtó.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 28.

A mai heti piacon élénk forgalom mellett eladásra került:

2000 mm. buza	28.—31.—
Rozs	19.—
Árpa	16.—
Zab	19.—
Tengeri	14.—15.—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak kik felejtethetlen jó férjem, illetve testvér

Lefor József

temetésén résztvettek, a ravatalra koszorukat helyeztetek és mély fájdalomamat vizsgálásukkal enyhíteni igyekeztek, fogadják egyenkint és mindnyújan hálás köszönetemet.

Egyben Varga Imre temetés rendezőnek köszönetemet fejezem ki a kegyeletlyjes temetés rendezéséért
Arad, 1914. augusztus 28. 18

Özv. Lefor Józsefné szül. Farkas Berta.

Magyar királyi államvasutak Igazgatósága.

234996—1914. szám. F. IV. a.

Póthatáridők megállapítása.

Rendkívüli forgalmi viszonyok következtében a vasuti áru fuvarozásra vonatkozó nemzetközi egyezmény 14. cikkéhez tartozó végrehajtási határozmány 6 §. (8.) 2. pontja alapján a felügyeleti hatóságok jóváhagyásával mindazon árúk után, melyek a német vasuti vonalak állomásain fel- vagy leadásra kerülnek, vagy ezeket a vonalakat átmenetben érintik, azonnali érvénnyel visszavonásig alkalmazandó tíz (10) napi póthatáridő állapittatik meg.

Berlin, 1914. évi augusztus hó 13-án.

7

Királyi vasutigazgatóság.

185—1914. Km. sz.

Hirdetmény.

A 146400—1914. számú belügyminisleri rendelet, de a hazafias érzés is azt parancsolja, hogy minden a közjótékonyaság oltárára szánt fillérünket egyrészt azok hozzátartozóinak juttassuk, akik a hazáért harcba szálltak, másrészt azon intézményeknek, amelyek a hadra kelt és ápolásra szoruló testvéreink fájdalmának enyhítését tűzték ki nemes célul.

Ezen magasztos célok elérhetése érdekében szünetelni kell minden más irányu és természetű gyűjtésnek. Eanél fogva figyelmeztetek mindenkit, hogy bármely más természetű engedély nélküli könyöradomány-gyűjtéssel szemben kérielhetetlen szigorral fogok eljárni.

Arad, 1914. évi aug. hó 22

Grein főkapitány.

WÖRÖS

egyleti szükségletek esetében, felkérjük az igen tisztelt gyógyszerészt és drogistát, hogy

Al-rendelésekhez

melyeknél szükséges a kórházi igazgató vagy főorvos ur iglyorsábi mert ennek alapján küldeményeket a vasutnál bevőknek szállítják. Az orvosok figyelmébe ajánljuk tisztelt hogy a változott viszonyok miatt egyelőre

LYSOFORM

fertőtlenítő-szerünket csak utánvétellel szállíthatjuk. Részletekért meg fog szünni. Készpénz ellenében vagy lehetőleg ez állapot nem.

Kitűnő tisztelettel 9221

DR. KELETI ÉS TURÁNYI
vegyészeti gyára
Ujpesten. 4765

Kalmár József
villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242

Ajánlja

költözködők figyelmébe: Világos világitási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmára vonatkozó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Plaktáron tart:

villany csillárokat, villamos főzőedényeket, villamos vasalókat, villamos sütő vasakat, Wolfram lámpákat s mindennemű villamos cikkeket. 6

2684—1914. sz.

Pályázat.

Katonai felállítás folytán a tótváradai segédjegyzői és díjnoki állásokban van. Segédjegyző fizetése 1000 K. lakbérére 200 K. díjnok fizetése 80 K. díjnok fizetése 720 K. gyámi ügyek ellátásáért.

Felhivatnak azok, kik a segédjegyzői állást akarják elfoglalni a mária utcai főszolgabiro urhoz, azok pedig, kik a díjnoki állásra reflektálnak, az alírott hoz okmányolt kérvényüket sürgösen benyujtani.

Mindkető melléjükben is részesittetik.

Tótvárad, 1914. augusztus 26.

Tomutia Vazul segédjegyző.

Első Aradi Orthodox

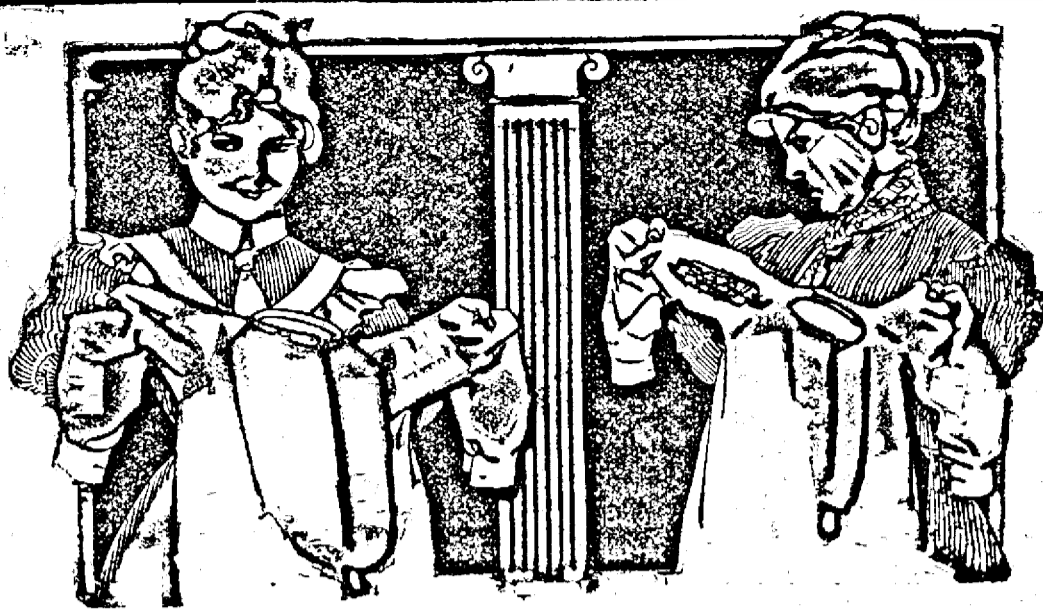
Szalámigyár

Herskovits Dezső és Társa

Arad, Boros Béni-tér 11. szám.

Telefon szám 820. Sürgőny-cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szármami, kolbász, hideg felvágott, füstölt hús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Arjegyzők ingyen és bérmentve. 3775

Aki fehérneműjét szereti,
csak a szavatoltan tiszta Schicht-szappant
használja.

Aki nem szereti fehérneműjét,
közönséges, káros vegyszerek töltése által ol-
csóvá tett szappan használata által tönkre teszi.

9505

A SCHICHT-SZAPPAN a „SZARVAS“ jegyet és a „SCHICHT“ nevet viseli

A Schicht-szappan a legjobb, legkiadósabb és ennek folytán a legolcsóbb szappan. Tisztaságáért 25.000 koronával szavatolnak.

189—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy vasúti igazolványok, nemkülömben egyéb utazási igazolások kérelmezése és azok kiadása naponként délelőtt 8-tól 12-óráig, délután 3 órától 6-óráig a városházán, a levéltár melletti kis teremben eszközöltetik. Felhívom az utazni szándékozó közönséget hogy az igazolványok beszerzése céljából ezen időközökben jelentkeznek, mivel más időben történő jelentkezések figyelembe nem vétetnek.

Arad, 1914. augusztus 24.

Greén
főkapitány.

187—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a mozgósítás folytán bevonultak segélyre szorult családtagjainak az 1892. évi 21. t. cz. 9-ik §-a alapján való segélyezése tárgyában a folytatólagos összeírások 1914. augusztus hó 24-től kezdve naponta d. e. 9 órától, 12 óráig a rendőrkapitányi hivatal által fognak eszközöltetni.

Mindazok, akik segélyre jogosultak ezideig azonban még nem jelentkeztek, vagy a kintél a családfenntartó időközben bevonult, fontosabb kintételezett időben az I.—VIII. rendőri kerületben lakók Hoffmann Győző rendőrhadnagy hivatalos helyiségében, a Sága, Poltura, Gáji kölváros, valamint tanácsokon lakók a gáji alkapitányi hivatalban jelentkezhetnek.

Ugyanítt jelentendők be a változások, melyek akár a családi, akár a vagyoni visszonyokra, akár pedig a hadbavonultak katonai szolgálataitól felmentésre vonatkoznak.

Arad, 1914. augusztus 24.

Greén Nándor
főkapitány.

Nyomtatvány rendelők b. figyelmébe!

Nyomtatványokat

a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még —

zavartalanul szállítunk.

A legegyszerűbbtől a legizlősebbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk

áremelés nélkül

a legrövidebb időn belül elkészít

Az Aradi nyomda részvénytársaság.

Arad osanádi egyesült vasúti palotájában.

A szépségápolás titka a használandó
szépitő szerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált, jó hatású készí-
mény. 1 tégely ke 10cs 1 korona 40
1 tégely krém 1 korona

Szines arcpórok!!!

Próbadoboz 50 fillér 1 Ké-
testszin, sárga, barna
kávéházi világítás

Kept

Rozsnyay N
szertárában Ara

Apró hirdetések

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelződnék.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Vidékről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegekből.

A hirdetést a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti.

OKTATÁS.

Uj családnak, szép fekvésű faluhelyre, polgári iskolai oktatásra tanítónő felvétetik. Bővebbet Pollák J. fűszer-nagykereskedésben. 4762

Polgári, gimnáziumi és reáliskolai magántanulók biztos sikerrel előkészülhetnek, vidékiek teljes ellátást nyerhetnek az I. sz. fiuinternátusban Arad, Czuczor Arad-ut. 1. sz. 4785

ALKALMAZÁST KERES.

Reichdeutsches
Frauen sucht Posten. Gfl. Antrag in die Expedition sub „Sorgl. tig.“ erbeten. 4763

ALKALMAZÁST NYER.

Azonnali belépésre keresek egy románul is beszélő, műszerszakmában teljesen jártas kereskedő segédet. Kugel Sándor, Ud. Hunyad m. 4766

KIADÓ LAKÁS.

tanbutorozott
csesi szoba villeny.
Zrínyi utca 6.
4755

AS.

KÜLÖNFÉLE.

Emir.

Körömfényesítő por, jobb minden eddiginél a körömfényt azonnal tűzör fényesekké teszi ára 70 fillér, kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszertári gyára Aradon. 1224

Ezerjófá

gyomor elixír. Emésztési zavarok, éhvágytalanság, felluvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, béltornyoság, bélfőrgék (gilliszták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Raktárak Hehs Vilmos gyógyszerháza Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszerháza Aradon, Deák Ferenc-utca. 5180

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.
69—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 5476-1914. sz. rendelete alapján felhívom mindazokat, akik jogosan engedély nélkül fejtették ki az a jelen hirdetés közzétételétől számított 48 óra alatt a rendőrfőkapitányi hivatalhoz bejelentéssel.

Pegyyer alatt a 16- és 18-as számszámú fegyvereket kell bejelenteni.

Aki ezen felhívásban foglaltaknak nem tesz, az 1912. LXIII. t. cz. 7 §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetendő és ezen kívül a fegyverek ház- és személyazonosságát utján el fogják koboztatni.

Green
Főkapitány.

Külökl figyelmébe!

Van szerenczénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetekben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdi. A tanulók rendszeren taníthatnak és amint az iskolák megnyílnak, kiállításra mint rendszeres tanulók beíratnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

Logy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben benlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg vizsgát is végezhetnek. Prospektust készséggel küld 4611

Dr. fiuinternátus, Arad.

nyomnyomdájára, könyvkötészete és betűtömöntődjére.

Használt ólom megvételre keresztek.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. spori. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyszertári gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Figyelmeztetés!

Miután az

„radi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
ölgközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elkészítéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —
Saj érdeklében tessék csakis oly Ibolya
Crém vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek
1 koronára kapható a készítőnél.

HAJCS ÁRPÁD

gyógyszertárakban, Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Pöld, Lajos és Vojtek Kálmán uralkodó, Hehs Vilmos, Kárpát János, Ring Hansu Nestor és Török Andorcszertárakba, valamint Wojtek és Weisz, Ársa urak drogériájában. 10

tulajdonos: Aradi nyomda r. t.